

» Idź do

- Spis treści
- Przykładowy rozdział

» Katalog książek

- Katalog online
- Zamów drukowany katalog

» Twój koszyk

- Dodaj do koszyka

» Cennik i informacje

- Zamów informacje o nowościach
- Zamów cennik

» Czytelnia

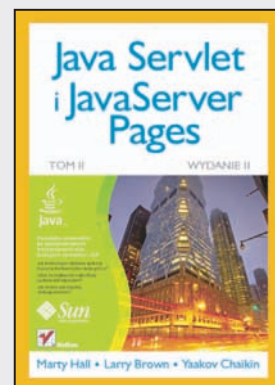
- Fragmenty książek online

» Kontakt

Helion SA
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
© Helion 1991-2008

Core Java Servlets i JavaServer Pages. Tom II. Wydanie II

Autor: Marty Hall,
Larry Brown, Yaakov Chaikin
Tłumaczenie: Daniel Kaczmarek
ISBN: 978-83-246-1726-5
Tytuł oryginału: [Core Servlets
and Javasever Pages: Advanced
Technologies, Vol. 2 \(2nd Edition\)](#)
Format: 172x245, stron: 632

- Jak wykorzystać strumienie?
- Jak stworzyć efektowny interfejs użytkownika?
- Jak zapewnić bezpieczeństwo w tworzonych aplikacjach?

Co spowodowało, że język programowania Java zyskał tak wielką popularność? Przyczyn jest kilka: możliwość przenoszenia kodu między programami, wydajność i to, co programiści lubią najbardziej – mechanizm automatycznego oczyszczania pamięci. Nie bez znaczenia jest również to, że Java jest językiem zorientowanym obiektowo, udostępnia obsługę programowania rozproszonego oraz świetną dokumentację. Ponadto liczne publikacje oraz pomocna społeczność sprawiają, że Java zajmuje poczesne miejsce wśród innych języków programowania.

Kolejne wydanie książki zostało zaktualizowane o wszystkie te elementy, które pojawiły się w wersji szóstej platformy Java Standard Edition. Dzięki tej książce dowiesz się, w jaki sposób wykorzystać strumienie, jak parsować dokumenty XML czy też w jaki sposób tworzyć aplikacje sieciowe. Poznasz interfejs JDBC, sposób wykorzystania transakcji oraz wykonywania zapytań SQL. Autorzy w szczegółowy sposób pokażą Ci, jak tworzyć aplikacje z wykorzystaniem biblioteki Swing. Dodatkowo przedstawiają, w jaki sposób zapewnić bezpieczeństwo w tworzonych przez Ciebie aplikacjach. Wszystkie te - oraz wiele innych - zagadnienia zostaną przedstawione w przystępny i sprawdzony sposób!

- Wykorzystanie strumieni
- Dokumenty XML i ich wykorzystanie w języku Java
- Programowanie aplikacji sieciowych
- Wykorzystanie interfejsu JDBC
- Tworzenie aplikacji wielojęzycznych
- Możliwości pakietu Swing
- Wykorzystanie biblioteki AWT
- Bezpieczeństwo w aplikacjach
- Zastosowanie podpisu cyfrowego
- Sposoby wykorzystania obiektów rozproszonych (RMI)

Wykorzystaj zaawansowane możliwości języka Java w swoich projektach!

Spis treści

Wprowadzenie	11
Podziękowania	15
O autorach	16
Rozdział 1. Używanie i wdrażanie aplikacji internetowych	17
1.1. Cele aplikacji internetowych	18
Organizacja	18
Przenośność	18
Separacja	18
1.2. Struktura aplikacji internetowych	19
Lokalizacje poszczególnych rodzajów plików	19
1.3. Rejestrowanie aplikacji internetowych na serwerze	23
Rejestrowanie aplikacji internetowych na serwerze Tomcat	24
Rejestrowanie aplikacji internetowych na innych serwerach	26
1.4. Strategie rozwoju i wdrażania aplikacji internetowych	28
Kopiowanie struktury do skrótu lub dowiązania symbolicznego	29
Wykorzystanie funkcji wdrażania udostępnianych przez IDE	30
Używanie narzędzi ant, maven i im podobnych	30
Używanie IDE wraz z narzędziem Ant	31
1.5. Umieszczanie aplikacji internetowych w plikach WAR	31
1.6. Tworzenie prostej aplikacji internetowej	32
Pobranie aplikacji app-blank i zmiana jej nazwy na testApp	33
Pobranie plików test.html, test.jsp oraz TestServlet.java	33
Dodanie plików test.html i test.jsp do aplikacji internetowej testApp	33
Umieszczenie pliku TestServlet.java w katalogu testApp/WEB-INF/classes/coreservlets	34
Kompilacja pliku TestServlet.java	34
Zadeklarowanie w pliku web.xml klasy TestServlet.class oraz adresu URL, który ją wywołuje	35
Skopiowanie aplikacji testApp do katalogu katalog_tomcat/webapps	36

Uruchomienie serwera Tomcat	36
Wywołanie aplikacji testApp przy użyciu adresu URL w postaci http://localhost/testApp/zasób	37
1.7. Współużytkowanie danych przez aplikacje internetowe	39

Rozdział 2. Kontrolowanie działania aplikacji przy użyciu deskryptora web.xml47

2.1. Przeznaczenie deskryptora wdrożenia	48
2.2. Definiowanie elementu głównego i elementu nagłówka	48
2.3. Elementy deskryptora web.xml	50
Wersja 2.4 specyfikacji serwletów	50
Wersja 2.3 specyfikacji serwletów	53
2.4. Przypisywanie nazw i własnych adresów URL	55
Przypisywanie nazw	56
Definiowanie własnych adresów URL	57
Nazewnictwo stron JSP	62
2.5. Wyłączanie serwletu wywołującego	64
Zmiana odwzorowania wzorca adresu URL /servlet/	65
Globalne wyłączanie serwletu wywołującego na serwerze Tomcat	66
2.6. Inicjalizowanie i wstępne ładowanie serwletów i stron JSP	68
Przypisywanie serwletom parametrów inicjalizacyjnych	68
Przypisywanie parametrów inicjalizacyjnych JSP	71
Parametry inicjalizacyjne na poziomie całej aplikacji	74
Ładowanie serwletów w momencie uruchamiania serwera	74
2.7. Deklarowanie filtrów	78
2.8. Definiowanie stron powitalnych	81
2.9. Wyznaczanie stron obsługujących błędy	81
Element error-code	82
Element exception-type	84
2.10. Definiowanie zabezpieczeń	86
Definiowanie metody uwierzytelniania	86
Ograniczanie dostępu do zasobów sieciowych	88
Przypisywanie ról	91
2.11. Kontrolowanie czasu wygasania sesji	92
2.12. Dokumentowanie aplikacji internetowych	92
2.13. Przypisywanie plikom typów MIME	93
2.14. Konfigurowanie stron JSP	94
Lokalizacja deskryptorów bibliotek znaczników	94
Konfigurowanie właściwości stron JSP	95
2.15. Kodowanie znaków	100
2.16. Tworzenie procesów nasłuchujących zdarzeń aplikacji	100
2.17. Tworzenie rozwiązań przeznaczonych dla środowisk klastrowych	101
2.18. Elementy J2EE	104

Rozdział 3. Zabezpieczenia deklaratywne 109

3.1. Uwierzytelnianie przy użyciu formularza	111
Definiowanie nazw użytkowników, haseł i ról	113
Włączanie na serwerze uwierzytelniania przy użyciu formularzy i wskazywanie lokalizacji strony logowania oraz strony obsługi błędu logowania	114
Tworzenie strony logowania	115
Tworzenie strony z informacją o błędzie logowania	118
Wskazywanie adresów URL, które mają być zabezpieczone hasłem	118
Zdefiniowanie listy wszystkich abstrakcyjnych ról	122

Wskazywanie adresów URL dostępnych wyłącznie za pośrednictwem protokołu SSL	122
Wyłączanie serwletu wywołującego	124
3.2. Przykład. Uwierzytelnianie przy użyciu formularzy	125
Strona główna	125
Deskryptor wdrożenia	126
Plik z hasłami	129
Strony logowania i obsługi błędu logowania	130
Katalog investing	131
Katalog ssl	134
Katalog admin	137
Serwlet NoInvokerServlet	140
Strony niezabezpieczone	141
3.3. Uwierzytelnianie metodą BASIC	144
Definiowanie nazw użytkowników, haseł i ról	146
Włączanie na serwerze uwierzytelniania metodą BASIC i definiowanie nazwy obszaru	146
Wskazywanie adresów URL, które mają być zabezpieczone hasłem	146
Zdefiniowanie listy wszystkich abstrakcyjnych ról	147
Wskazywanie adresów URL dostępnych wyłącznie za pośrednictwem protokołu SSL	147
3.4. Przykład. Uwierzytelnianie metodą BASIC	147
Strona główna	148
Deskryptor wdrożenia	149
Plik haseł	151
Plan finansowy	151
Biznesplan	152
Serwlet NoInvokerServlet	154
3.5. Konfigurowanie obsługi protokołu SSL na serwerze Tomcat	155
3.6. WebClient. Interaktywna komunikacja z serwerami WWW	161
3.7. Podpisywanie certyfikatu serwera	164
Eksport certyfikatu CA	166
Komunikacja klienta WebClient z serwerem Tomcat przy użyciu protokołu SSL	170

Rozdział 4. Zabezpieczenia programistyczne 173

4.1. Łączenie zabezpieczeń programistycznych i zabezpieczeń zarządzanych przez kontener	175
Odwołania do ról	176
4.2. Przykład. Łączenie zabezpieczeń programistycznych i zabezpieczeń zarządzanych przez kontener	177
4.3. Zastosowanie wyłącznie zabezpieczeń programistycznych	180
4.4. Przykład. Zastosowanie wyłącznie zabezpieczeń programistycznych	184
4.5. Zabezpieczenia programistyczne i protokół SSL	187
Ustalenie, czy używany jest protokół SSL	188
Przekierowywanie wywołań, które nie dotyczą protokołu SSL	188
Odczytanie liczby bitów w kluczu	189
Sprawdzenie algorytmu szyfrowania	189
Dostęp do certyfikatu X.509 klienta	189
4.6. Przykład. Zabezpieczenia programistyczne i protokół SSL	190

Rozdział 5. Filtry serwletów i stron JSP	195
5.1. Tworzenie prostych filtrów	196
Tworzenie klasy implementującej interfejs Filter	197
Implementacja filtra w metodzie doFilter	198
Wywołanie metody doFilter obiektu FilterChain	198
Rejestrowanie filtra dla serwletów lub stron JSP	198
Wyłączenie serwletu wywołującego	200
5.2. Przykład. Filtr raportujący	201
5.3. Dostęp do kontekstu serwletu z poziomu filtra	207
5.4. Przykład. Filtr zapisujący do dziennika	208
5.5. Używanie parametrów inicjalizujących dla filtrów	210
5.6. Przykład. Filtr czasu udostępnienia	212
5.7. Blokowanie odpowiedzi	215
5.8. Przykład. Filtr blokujący stronę	215
5.9. Modyfikowanie odpowiedzi	221
Obiekt przechowujący odpowiedź, gotowy do wielokrotnego wykorzystania	222
5.10. Przykład. Filtr zastępujący	224
Ogólny filtr modyfikujący	224
Konkretny filtr modyfikujący	225
5.11. Przykład. Filtr kompresujący	230
5.12. Konfigurowanie współpracy filtra z obiektem RequestDispatcher	235
5.13. Przykład. Łatanie potencjalnej dziury w zabezpieczeniach	237
5.14. Pełna definicja deskryptora wdrożenia	243
Rozdział 6. Model zdarzeń aplikacji	249
6.1. Monitorowanie zdarzeń polegających na utworzeniu i zniszczeniu kontekstu serwletu	252
6.2. Przykład. Inicjalizowanie współużytkowanych danych	253
6.3. Wykrywanie zmian wartości atrybutów kontekstu serwletu	258
6.4. Monitorowanie zmian we współużytkowanych danych	259
6.5. Umieszczanie obiektów nasłuchujących w bibliotekach znaczników	267
6.6. Przykład. Pakiet zawierający obiekty śledzące nazwę firmy	269
6.7. Wykrywanie zdarzeń tworzenia i niszczenia sesji	275
6.8. Przykład. Obiekt nasłuchujący, który zlicza sesje	276
Wyłączanie obsługi plików cookie	282
6.9. Wykrywanie zmian w atrybutach sesji	283
6.10. Przykład. Monitorowanie zamówień na jachty	283
6.11. Wykrywanie inicjalizacji i niszczenia żądania serwletu	290
6.12. Przykład. Obliczanie obciążenia serwera żdaniami	291
6.13. Wykrywanie zmian atrybutów w żądaniach serwletów	296
6.14. Przykład. Zatrzymywanie obiektu zbierania statystyk żądań	297
6.15. Wykorzystanie wielu obiektów nasłuchujących współpracujących ze sobą	299
Śledzenie zamówień na towary z oferty dnia	300
Resetowanie licznika zamówień na oferty dnia	306
6.16. Pełna definicja deskryptora wdrożenia	311
Rozdział 7. Podstawowe informacje na temat bibliotek znaczników	317
7.1. Komponenty biblioteki znaczników	318
Klasa obsługi znacznika	319
Plik deskryptora biblioteki znaczników	320
Plik JSP	321

7.2. Przykład. Prosty znacznik liczby pierwszej	322
7.3. Przypisywanie znacznikom atrybutów	326
Atrybuty znacznika a klasa obsługi znacznika	326
Atrybuty znacznika a deskryptor biblioteki znaczników	327
Atrybuty znacznika a plik JSP	328
7.4. Przykład. Znacznik liczby pierwszej o zmiennej długości	328
7.5. Zamieszczanie treści znacznika w danych zwracanych przez znacznik	330
Treść znacznika a klasa obsługi znacznika	330
Treść znacznika a deskryptor biblioteki znaczników	331
Treść znacznika a plik JSP	331
7.6. Przykład. Znacznik nagłówka	332
7.7. Przykład. Znacznik debugowania	335
7.8. Tworzenie plików znaczników	337
7.9. Przykład. Prosty znacznik liczby pierwszej z użyciem pliku znacznika	339
7.10. Przykład. Znacznik liczby pierwszej o zmiennej długości z użyciem pliku znacznika	340
7.11. Przykład. Znacznik nagłówka z użyciem pliku znacznika	341

Rozdział 8. Biblioteki znaczników. Funkcje zaawansowane 345

8.1. Operacje na treści znacznika	346
8.2. Przykład. Znacznik filtrujący kod HTML	347
8.3. Przypisywanie atrybutom znaczników wartości dynamicznych	350
Dynamiczne wartości atrybutów a klasa obsługi znacznika	351
Dynamiczne wartości atrybutów a deskryptor biblioteki znaczników	351
Dynamiczne wartości atrybutów a plik JSP	351
8.4. Przykład. Prosty znacznik wykonujący pętlę	352
8.5. Przypisywanie atrybutom znaczników wartości w postaci złożonych obiektów	356
Dynamiczne, złożone wartości atrybutów a klasa obsługi znacznika	356
Dynamiczne, złożone wartości atrybutów a deskryptor biblioteki znaczników	356
Dynamiczne, złożone wartości atrybutów a plik JSP	357
8.6. Przykład. Znacznik formatujący tabele	357
8.7. Tworzenie znaczników wykonujących pętle	362
8.8. Przykład. Znacznik forEach	363
8.9. Tworzenie funkcji języka wyrażeń	367
8.10. Przykład. Ulepszony znacznik debugowania	369
8.11. Obsługa zagnieżdżonych znaczników niestandardowych	372
8.12. Przykład. Znacznik If-Then-Else	373

Rozdział 9. Biblioteka standardowych znaczników JSP (JSTL) 379

9.1. Instalacja biblioteki JSTL	380
9.2. Znacznik c:out	381
9.3. Znaczniki c:forEach i c:forEachTokens	382
9.4. Znacznik c:if	383
9.5. Znacznik c:choose	384
9.6. Znaczniki c:set i c:remove	386
9.7. Znacznik c:import	388
9.8. Znaczniki c:url i c:param	391
9.9. Znacznik c:redirect	392
9.10. Znacznik c:catch	394

Rozdział 10. Podstawy platformy Struts	397
10.1. Podstawy Struts	398
Różne strony Struts	398
Zalety platformy Apache Struts w porównaniu z MVC z obiektem RequestDispatcher i JSP EL	398
Wady platformy Apache Struts w porównaniu z MVC z obiektem RequestDispatcher i EL	400
10.2. Instalacja i konfiguracja platformy Struts	402
Instalacja Struts	402
Testowanie platformy Struts	404
Tworzenie własnych aplikacji Struts	405
Dodawanie Struts do już istniejącej aplikacji internetowej	405
10.3. Proces przetwarzania Struts i sześć kroków do jego implementacji	406
Proces przetwarzania na platformie Struts	406
Sześć podstawowych kroków w pracy ze Struts	410
10.4. Przetwarzanie żądań przez obiekty Action	414
Działanie obiektów Action	415
Przykład. Odwzorowanie jednego wyniku	418
Przykład. Odwzorowanie kilku wyników	424
Łączenie współużytkowanych odwzorowań warunków	432
10.5. Obsługa parametrów żądań w komponentach bean formularzy	434
Proces przetwarzania na platformie Struts z uwzględnieniem komponentów bean	434
Sześć podstawowych kroków w pracy ze Struts	436
Działanie komponentów bean formularzy	438
Wyświetlanie właściwości komponentu bean	440
Przykład. Komponenty bean formularza i danych wynikowych	442
10.6. Wstępne wypełnianie formularzy danymi i ich ponowne wyświetlanie	453
Proces przetwarzania na platformie Struts	454
Sześć podstawowych kroków w pracy ze Struts	455
Wykorzystanie znaczników html: platformy Struts	458
Wypełnianie formularzy danymi początkowymi	459
Przykład. Wypełnianie formularzy danymi początkowymi	460
Strategie tworzenia adresów URL dla obiektów Action	469
Ponowne wyświetlanie formularzy	472
Przykład. Ponowne wyświetlanie formularza	475
Rozdział 11. Platforma Struts. Funkcje dodatkowe	485
11.1. Wykorzystanie plików właściwości	486
Zalety plików właściwości	486
Działanie platformy Struts z uwzględnieniem plików właściwości	486
Sposób używania plików właściwości	487
Przykład. Proste komunikaty	491
Klucze dynamiczne	496
Komunikaty parametryzowane	497
11.2. Umieżdznaradawianie aplikacji	498
Ładowanie językowych wersji pliku właściwości	498
Definiowanie ustawień językowych w przeglądarkach	498
Przykład. Polska, hiszpańska i francuska wersja językowa	499
Wyniki	500

11.3. Definiowanie układu stron przy użyciu modułu Tiles	501
Powody, dla których warto używać Tiles	501
Wymagania wstępne modułu Tiles	502
Cztery kroki w pracy z Tiles	503
Prosta aplikacja wykorzystująca Tiles	506
Obsługa względnych adresów URL	510
Przykład. Aplikacja e-boats	511
11.4. Wykorzystanie Tiles Definitions	519
Powody, dla których warto używać Tiles Definitions	521
Pięć kroków w pracy z Tiles Definitions	522
Przykład. Aplikacja e-boats wykorzystująca moduł Tiles Definitions	525

Rozdział 12. Platforma Struts. Weryfikacja poprawności danych wpisanych przez użytkownika 529

12.1. Weryfikacja poprawności danych w klasie Action	530
Proces przetwarzania Struts	531
Przeprowadzenie weryfikacji danych w klasie Action	531
Przykład. Wybór kolorów i rozmiarów czcionek wykorzystywanych w życiorysie	534
12.2. Weryfikacja poprawności danych w komponencie bean formularza	541
Proces przetwarzania Struts	542
Przeprowadzenie weryfikacji danych w komponencie ActionForm	542
Przykład. Wybór kolorów i rozmiarów czcionek wykorzystywanych w życiorysie (wersja druga)	546
Parametryzowane komunikaty o błędach	553
Przykład. Weryfikacja poprawności danych z wykorzystaniem parametryzowanych komunikatów	553
12.3. Wykorzystanie platformy automatycznej weryfikacji poprawności danych	556
Weryfikacja ręczna a weryfikacja automatyczna	556
Weryfikacja na kliencie a weryfikacja na serwerze	557
Proces przetwarzania Struts	558
Konfiguracja mechanizmu automatycznej weryfikacji danych	559
Przykład. Automatyczna weryfikacja poprawności danych	565

Dodatek A Tworzenie aplikacji przy użyciu Apache Ant 575

A.1. Najważniejsze zalety Ant	576
A.2. Instalacja i konfiguracja Ant	576
A.3. Tworzenie projektu Ant	577
Definiowanie projektu Ant	578
Definiowanie celów	580
Przypisywanie zadań do celów	581
Uruchamianie celu Ant	581
A.4. Przegląd najczęściej używanych zadań Ant	582
Zadanie echo	582
Zadanie tstamp	583
Zadanie mkdir	584
Zadanie delete	584
Zadanie copy	586
Zadanie javac	588
A.5. Przykład. Prosty projekt Ant	591
A.6. Tworzenie aplikacji internetowej przy użyciu Ant	596
Zależności między celami Ant	597

A.7. Przykład. Wykonanie aplikacji internetowej	598
Cel prepare	600
Cel copy	601
Cel build	602
A.8. Tworzenie pliku WAR przy użyciu Ant	603
Zadanie jar	603
Zadanie manifest	605
A.9. Przykład. Tworzenie pliku WAR aplikacji internetowej	606
Cel war	607
Skorowidz	611

1

Używanie i wdrażanie aplikacji internetowych

W tym rozdziale:

- Cele aplikacji internetowych
- Struktura aplikacji internetowych
- Rejestrowanie aplikacji internetowych
- Strategie rozwoju i wdrażania aplikacji internetowych
- Pliki WAR
- Współużytkowanie danych przez aplikacje internetowe

W ramach aplikacji internetowych można tworzyć zwarte kolekcje serwletów, stron Java Server Pages (JSP), bibliotek znaczników, dokumentów HTML (*Hypertext Markup Language*), obrazków, arkuszy stylów i innych treści przeznaczonych dla internetu. Z kolekcji tych można korzystać na dowolnym serwerze zgodnym ze specyfikacją serwletów. Prawidłowo zaprojektowane aplikacje internetowe można przenosić z jednego serwera na inny albo umieszczać w innej lokalizacji na tym samym serwerze bez konieczności wprowadzania zmian do serwletów, stron JSP czy plików HTML wchodzących w skład aplikacji.

W ten sposób nawet złożone aplikacje można przenosić bez większego wysiłku, ułatwiając ich wielokrotne wykorzystywanie. Ponadto dzięki temu, że każda aplikacja internetowa posiada własną strukturę katalogów, sesje, kontekst `ServletContext` i moduł ładowania klas, używanie aplikacji internetowej upraszcza nawet początkowe etapy rozwoju, ponieważ znacznie mniej uwagi trzeba poświęcać na koordynację poszczególnych elementów całego opracowanego rozwiązania.

1.1. Cele aplikacji internetowych

Aplikacje internetowe mają trzy główne zalety — ułatwiają odpowiednie zorganizowanie zasobów, wdrożona aplikacja charakteryzuje się przenośnością, a ponadto łatwiej jest uniknąć konfliktów między różnymi aplikacjami internetowymi. Każda z tych zalet zostanie omówiona nieco szerzej.

Organizacja

Pierwsza zaleta aplikacji internetowych wypływa z faktu, że wszystko ma w nich swoje miejsce — dla każdego rodzaju zawartości przeznaczona jest standardowa lokalizacja. Poszczególne pliki klas Java zawsze znajdują się w katalogu o nazwie *WEB-INF/classes*, pliki JAR (zbiory plików klas Java) zawsze umieszczane są w katalogu *WEB-INF/lib*, plik konfiguracyjny *web.xml* zawsze znajduje się w katalogu *WEB-INF* i tak dalej. Pliki bezpośrednio dostępne dla klientów (na przykład przeglądarek internetowych) umieszczane są w głównym katalogu aplikacji internetowej lub dowolnym jego podkatalogu z wyjątkiem *WEB-INF*.

Często zdarza się, że programista kończy pracę nad jednym projektem i przechodzi do innego zespołu projektowego. Dzięki standardowej organizacji zasobów aplikacji nie trzeba na nowo poznawać struktury aplikacji za każdym razem, gdy rozpoczyna się pracę nad nowym projektem. Nowy programista rozpoczynający pracę nad aplikacją nie musi również tracić czasu na rozpoznanie sposobu organizowania poszczególnych rodzajów plików.

Przenośność

Ponieważ specyfikacja serwletów przewiduje określoną organizację plików, na każdym serwerze zgodnym z tą specyfikacją można właściwie od razu wdrażać i uruchamiać aplikację. Dzięki temu istnieje duża swoboda w wyborze dostawcy docelowego serwera WWW. Jeśli tylko wybrany serwer jest zgodny ze specyfikacją, każdą aplikację można — w większości przypadków bez żadnych zmian — wdrożyć i uruchomić na serwerze pochodzącym od innego producenta. Można na przykład utworzyć aplikację na darmowym serwerze WWW, a następnie jej wersję przedprodukcyjną uruchomić już na bardziej stabilnym serwerze, dla którego producent świadczy odpowiednie wsparcie techniczne.

Separacja

Poszczególne aplikacje internetowe wdrożone na tym serwerze nie wchodzić ze sobą w konflikt. Każda aplikacja ma własny adres URL, za pomocą którego można do niej uzyskać dostęp, własny obiekt *ServletContext* i tak dalej. Dwie aplikacje wdrożone na tym samym serwerze działają tak, jakby były uruchamiane na dwóch oddzielnych serwerach, żadna z tych aplikacji nie musi również mieć dostępu do drugiej.

Fakt ten jeszcze bardziej upraszcza proces tworzenia i wdrażania aplikacji internetowych. Programista nie musi bowiem w ogóle zastanawiać się nad tym, w jaki sposób powinno się integrować tworzoną aplikację z aplikacjami już działającymi na tym samym serwerze. Obecnie istnieje kilka sposobów, dzięki którym aplikacje mogą ze sobą współpracować — zostaną one opisane w dalszej części rozdziału. Jednak w znakomitej większości przypadków aplikacje wdraża się niezależnie od siebie.

1.2. Struktura aplikacji internetowych

Jak już wcześniej wspomniano, aplikacja internetowa ma standardowy format i jest przenośna do wszystkich serwerów WWW lub serwerów aplikacji zgodnych ze specyfikacją. Główny katalog aplikacji to zwykły katalog o dowolnej nazwie. Wewnątrz tego katalogu znajdują się lokalizacje przeznaczone dla poszczególnych elementów. W tym punkcie opisane zostaną rodzaje elementów, z jakich może składać się aplikacja, oraz lokalizacje, w których elementy powinny się znajdować.

Lokalizacje poszczególnych rodzajów plików

Na rysunku 1.1 przedstawiono standardową strukturę przykładowej aplikacji internetowej. Aby wykonać kolejne kroki procesu tworzenia własnej aplikacji internetowej, należy pobrać z serwera <ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jsp2w2.zip> aplikację *app-blank* i wykonać instrukcje opisane w punkcie 1.6 („Tworzenie prostej aplikacji internetowej”).

Rysunek 1.1.
Struktura
standardowej
aplikacji
internetowej

Strony JSP

Strony JSP należy umieszczać w głównym katalogu aplikacji internetowej lub w jego podkatalogu o dowolnej nazwie, innej niż *WEB-INF* i *META-INF*. Serwery nigdy nie udostępniają klientom plików znajdujących się w katalogach *WEB-INF* i *META-INF*. Gdy aplikacja internetowa zostanie już zarejestrowana (więcej na ten temat w punkcie 1.3), należy wskazać serwerowi prefiks URL wskazujący aplikację oraz zdefiniować lokalizację, w której znajduje się katalog aplikacji internetowej. Zazwyczaj — choć nie jest to obowiązkowe — jako

prefiks URL wskazuje się po prostu nazwę głównego katalogu aplikacji. Po zarejestrowaniu prefiksu strony JSP staną się dostępne za pośrednictwem adresów URL w postaci *http://komputer/prefiksAplikacji/nazwapliku.jsp* (jeżeli strony JSP znajdują się w głównym katalogu aplikacji) albo *http://komputer/prefiksAplikacji/podkatalog/nazwapliku.jsp* (gdy strony znajdują się w podkatalogu).

Od ustawień serwera zależy, czy plik domyślny, taki jak *index.jsp*, będzie dostępny po wpisaniu adresu URL wskazującego jedynie katalog (na przykład *http://komputer/prefiksAplikacji/*) bez zapisania odpowiedniego ustawienia w pliku konfiguracyjnym *WEB-INF/web.xml*. Jeżeli *index.jsp* ma być domyślnym plikiem aplikacji, zalecane jest dodanie w pliku *web.xml* tej aplikacji odpowiedniego elementu *welcome-file-list*. Na przykład poniższy fragment pliku *web.xml* wskazuje, że jeżeli adres URL zawiera nazwę katalogu, a nie zawiera nazwy pliku, wówczas serwer powinien w pierwszej kolejności zwrócić plik *index.jsp*, a w drugiej kolejności plik *index.html*. Jeżeli na serwerze nie ma żadnego z tych dwóch plików, odpowiedź będzie zależać od serwera (na przykład wyświetlona zostanie zawartość katalogu).

```
<welcome-file-list>
  <welcome-file>index.jsp</welcome-file>
  <welcome-file>index.html</welcome-file>
</welcome-file-list>
```

Więcej informacji na temat sposobu używania pliku *web.xml* znajduje się w rozdziale 2., „Kontrolowanie działania aplikacji przy użyciu deskryptora *web.xml*”.

Dokumenty HTML, obrazy i inne standardowe elementy aplikacji internetowej

Moduł obsługi serwetów i stron JSP stosuje identyczne reguły dla stron JSP oraz dla plików HTML, obrazków GIF i JPEG, arkuszy stylów i innych dokumentów internetowych. Wszystkie wymienione elementy są umieszczane dokładnie w tych samych lokalizacjach i udostępniane za pośrednictwem adresów URL w identycznej formie.

Pojedyncze serwlety, komponenty JavaBeans i klasy pomocnicze

Serwlety oraz inne pliki z rozszerzeniem *.class* umieszcza się w katalogu *WEB-INF/classes* albo w podkatalogu katalogu *WEB-INF/classes* o nazwie odpowiadającej nazwie pakietu.

Aby uzyskać dostęp do jednego z serwetów trzeba wskazać dla niego odpowiedni adres URL. W tym celu w deskrytorze wdrożenia *web.xml*, znajdującym się w katalogu *WEB-INF*, trzeba zdefiniować element *servlet-mapping*. Więcej informacji na ten temat znajduje się w punkcie 1.3, „Rejestrowanie aplikacji internetowej na serwerze”.

Dostęp do serwetów można także uzyskiwać w inny sposób, który nie wymaga definiowania odpowiedniego adresu URL. Do tego celu można użyć adresu o postaci *http://komputer/prefiksAplikacji/servlet/nazwaPakietu.NazwaSerwletu*. Używanie adresu o takiej postaci przydaje się w trakcie testowania możliwości aplikacji, natomiast *nie zaleca się* jego używania w aplikacjach produkcyjnych. Powodów jest kilka. Po pierwsze, jeżeli dla tego samego serwletu zostanie również zdefiniowany element *servlet-mapping*, będzie można go wywoływać na dwa różne sposoby, a to z kolei szybko zacznie utrudniać utrzymywanie aplikacji.

Po drugie, ponieważ deklaratywne zabezpieczenia aplikacji zależą od adresu URL, przy użyciu którego zasób jest udostępniany, może w ten sposób powstać luka w zabezpieczeniach. Po trzecie, użytkownik jest zmuszony wpisać adres URL, w którym znajduje się nazwa serwletu ze wszystkimi jego kwalifikatorami, a takie adresy wyglądają mało elegancko i są trudne do zapamiętania. Zatem w kategorii użyteczności aplikacji internetowej taki sposób wywoływania serwletów zyskałby bardzo niskie noty. Po czwarte, jeżeli kiedykolwiek zajdzie potrzeba, by zmienić nazwę klasy albo umieścić klasy w nowym pakiecie, zmienić trzeba będzie również sam adres URL. To z kolei pociągnie za sobą wymóg zmiany wszystkich odwołań znajdujących się w aplikacji, w których używano dotychczasowego adresu URL. Oprócz tego, że sama ta czynność będzie dość uciążliwa, to jej wynik spowoduje zamieszanie również wśród samych użytkowników, którzy przecież mogli zapisać adres wśród swoich ulubionych zakładek, a po zmianie adresu serwletu adres ten przestanie działać i użyteczność aplikacji znowu ucierpi.

Zalecamy jawne blokowanie dostępu do serwletów wchodzących w skład aplikacji internetowej bez odpowiednio odwzorowanego adresu URL. Odwzorowanie takie można zdefiniować za pomocą elementu `servlet-mapping` pliku *web.xml*. Przykładowe odwzorowanie znajduje się w pliku *web.xml* aplikacji *app-blank*, którą można pobrać z witryny <ftp://ftp.helion.pl/~przyklady/jsp2w2.zip>.

Serwlety, komponenty JavaBeans i klasy pomocnicze znajdujące się w pakietach JAR

Jeżeli serwlety lub inne pliki z rozszerzeniem *.class* wchodzą w skład pakietów JAR, wówczas pliki JAR powinny się znajdować w katalogu *WEB-INF/lib*. Jeżeli klasy znajdują się w pakietach, wówczas wewnątrz pliku JAR klasy te powinny znajdować się w katalogu o nazwie odpowiadającej nazwie ich pakietu. Większość serwerów umożliwia współużytkowanie plików JAR przez różne aplikacje internetowe. Funkcja ta nie jest jednak standardem, a konkretny sposób jej działania zależy od rodzaju serwera. Na serwerze Tomcat współużytkowane pliki JAR umieszcza się w katalogu *katalog_tomcat/shared/lib*.

Deskryptor wdrożenia

Deskryptor wdrożenia, czyli plik *web.xml*, powinien znajdować się w podkatalogu *WEB-INF* katalogu głównego aplikacji internetowej. Szczegółowe informacje na temat sposobu używania pliku *web.xml* znajdują się w rozdziale 2., „Kontrolowanie działania aplikacji przy użyciu pliku *web.xml*”. Warto zwrócić uwagę, że niektóre serwery mogą obsługiwać globalny plik *web.xml*, dotyczący wszystkich aplikacji internetowych. Na przykład serwer Tomcat wykorzystuje plik *katalog_tomcat/conf/web.xml*, w którym znajdują się globalne ustawienia konfiguracyjne. Plik taki jest jednak cechą charakterystyczną tylko tego serwera. Standardem jest *wyłącznie* plik *web.xml* definiowany dla każdej aplikacji oddzielnie i umieszczany w katalogu *WEB-INF* aplikacji internetowej.

Deskryptory bibliotek znaczników

Pliki będące deskryptorami bibliotek znaczników (ang. *Tag Library Descriptor* — TLD) umieszcza się w katalogu *WEB-INF* lub jego dowolnym podkatalogu. Zaleca się jednak, by deskryptory te umieszczać w podkatalogu *tlds* katalogu *WEB-INF*. Grupowanie deskryptorów

w jednym katalogu (na przykład o nazwie *tlds*) upraszcza proces zarządzania nimi. Strony JSP uzyskują dostęp do plików TLD znajdujących się w *WEB-INF* za pomocą dyrektywy `taglib` o następującej postaci:

```
<%@ taglib uri="/WEB-INF/tlds/mójPlikTaglib.tld" ... %>
```

Ponieważ nie mamy do czynienia z klientem (takim jak choćby przeglądarka internetowa), lecz z serwerem, który wykorzystuje plik TLD, blokada dostępu do zawartości znajdującej się w katalogu *WEB-INF* w tym przypadku nie obowiązuje.

Gdy plik z rozszerzeniem *.tld* jest umieszczany wewnątrz pliku JAR, powinien się on znajdować w katalogu *META-INF* lub w którymś z jego podkatalogów. Konieczność zmiany lokalizacji z *WEB-INF* na *META-INF* wynika z tego, że pliki JAR nie są archiwami aplikacji WWW, a więc nie zawierają katalogu *WEB-INF*. Więcej informacji na temat plików TLD znajduje się w rozdziale 7., „Biblioteki znaczników. Zagadnienia podstawowe”.

Pliki znaczników

Pliki znaczników powinny znajdować się w katalogu *WEB-INF/tags* lub jego podkatalogu. Podobnie jak w przypadku plików TLD, pliki znaczników pozostają dostępne dla stron JSP nawet wówczas, gdy znajdują się w katalogu *WEB-INF*. Pliki znaczników również deklaruje się na stronie JSP przy użyciu dyrektywy `taglib`. Jednak zamiast `uri` należy w ich przypadku zdefiniować atrybut `tagdir`. Jeżeli na przykład plik *mójPlikZnaczników.tag* umieszczony zostanie w katalogu *WEB-INF/tags* aplikacji internetowej, dyrektywa `taglib` strony JSP powinna mieć następującą postać:

```
<%@ taglib tagdir="/WEB-INF/tags" ...%>
```

W takim przypadku serwer automatycznie wygeneruje plik TLD dla plików znaczników, zatem nie trzeba samodzielnie definiować odpowiedniego odwzorowania.

Pliki znaczników można także dołączać do plików JAR. Sam plik JAR powinien zostać umieszczony w katalogu *WEB-INF/lib*, zgodnie z tym, co wspomniano już wcześniej. Jednak wewnątrz pliku JAR pliki znaczników powinny znajdować się w katalogu *META-INF/tags*. W takim przypadku serwer nie wygeneruje automatycznie TLD, dlatego konieczne jest zadeklarowanie plików znaczników i ścieżki dostępu w pliku z rozszerzeniem *.tld*. Warto zauważyć, że plik z rozszerzeniem *.tld* może zawierać również deklaracje własnych znaczników innych typów. Więcej informacji na temat plików znaczników znajduje się w rozdziale 7., „Biblioteki znaczników. Zagadnienia podstawowe”.

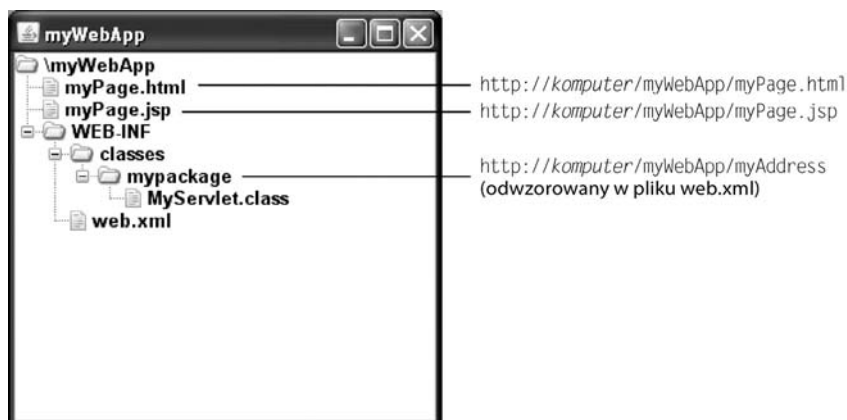
Plik manifestu WAR

Gdy tworzony jest plik WAR (więcej na ten temat w punkcie 1.5), plik *MANIFEST.MF* zostaje umieszczony w podkatalogu *META-INF*. Zazwyczaj narzędzie `jar` automatycznie tworzy plik *MANIFEST.MF* i umieszcza go w katalogu *META-INF*, a w przypadku rozpakowywania pliku WAR plik manifestu jest ignorowany. Czasami jednak trzeba jawnie zmodyfikować plik *MANIFEST.MF*, dlatego warto wiedzieć, gdzie się on znajduje.

1.3. Rejestrowanie aplikacji internetowych na serwerze

Jak wspomniano już wcześniej, aplikacje internetowe są przenośne. Bez względu na to, jaki serwer jest używany, pliki aplikacji są przechowywane w takiej samej strukturze katalogów, a dostęp do nich uzyskuje się za pośrednictwem adresów URL w takiej samej postaci. Na rysunku 1.2 przedstawiono strukturę adresów URL, których należałoby użyć dla najprostszej aplikacji o nazwie *myWebApp*. W tym punkcie opisane zostaną sposoby instalowania i wykonywania prostej aplikacji internetowej na różnych platformach.

Rysunek 1.2.
Struktura
aplikacji
internetowej
myWebApp

Same aplikacje internetowe są w pełni przenośne, natomiast już przebieg procesu rejestracji aplikacji zależy od serwera. Aby na przykład przenieść aplikację *myWebApp* z jednego serwera na drugi, nie trzeba wprowadzać żadnych zmian w strukturze katalogów widocznej na rysunku 1.2, natomiast umiejscowienie katalogu głównego aplikacji (w tym przypadku jest to *myWebApp*) zależy od rodzaju używanego serwera. Podobnie od rodzaju serwera zależy sam sposób wskazywania serwerowi, że aplikacja powinna być wywoływana przy użyciu adresu URL w postaci <http://komputer/myWebApp/>.

W tym punkcie przyjęto założenie, że wszystkie kroki zmierzające do zainstalowania i skonfigurowania serwera zostały już wykonane. Więcej informacji na temat konfiguracji serwera można znaleźć w jego dokumentacji, w pierwszym rozdziale pierwszego tomu niniejszej książki lub (w przypadku użytkowników serwera Tomcat) w uaktualnianym na bieżąco przewodniku po instalacji i konfiguracji serwera, dostępnym w witrynie <http://www.coreservlets.com>. W tym miejscu zaprezentowany zostanie tylko krótki przykład, a następnie w jednym z kolejnych podpunktów opisana zostanie procedura rejestracji na serwerze Tomcat. Szczegółowy opis procesu wdrożenia przykładowej aplikacji internetowej na serwerze Tomcat zostanie przedstawiony w punkcie 1.6, „Tworzenie prostej aplikacji internetowej”.

Zgodnie z informacjami zawartymi w punkcie 1.4, „Strategie rozwoju i wdrażania aplikacji internetowych”, standardową strategią jest tworzenie aplikacji w środowisku programistycznym i regularne kopiowanie jej do poszczególnych katalogów wdrożeniowych w celu przetestowania rozwiązania na różnych serwerach. Odradza się umieszczanie katalogu rozwojowego

bezpośrednio w katalogu wdrożeniowym serwera, ponieważ znacznie utrudni to wdrożenie aplikacji na kilku serwerach, trudno będzie pracować nad aplikacją w czasie jej działania, a także utrudnione zostanie nadanie odpowiedniej organizacji plików. Lepszym rozwiązaniem jest użycie oddzielnego katalogu rozwojowego i zastosowanie jednej ze strategii opisanych w punkcie 1.4, „Strategie rozwoju i wdrażania aplikacji internetowych”. Najprostszym rozwiązaniem jest utworzenie skrótu (w systemie Windows) lub dowiązania symbolicznego (w środowisku UNIX/Linux), prowadzącego do katalogów wdrożeniowych poszczególnych serwerów, oraz kopiowanie całego katalogu rozwojowego za każdym razem, gdy przyjdzie czas na wdrożenie aplikacji. Na przykład w systemie Windows przy użyciu prawego przycisku myszy można przeciągnąć folder rozwojowy do utworzonego skrótu, zwolnić przycisk i wybrać polecenie *Kopiuj*.

Rejestrowanie aplikacji internetowych na serwerze Tomcat

Tworzenie aplikacji internetowej na serwerze Tomcat polega na utworzeniu odpowiedniej struktury katalogów i skopiowanie jej do katalogu *katalog_tomcat/webapps*. Za całą resztę odpowiada już sam serwer. Możliwość wdrażania aplikacji internetowych przez kopiowanie struktury katalogów do jednego z katalogów serwera to tak zwane **wdrażanie na gorąco** (ang. *hot-deployment*) albo **wdrażanie automatyczne** (ang. *auto-deployment*). Katalog w strukturze katalogów serwera, który odpowiada za tę funkcję, to tak zwany **katalog wdrażania na gorąco** (ang. *hot-deploy directory*) albo **katalog wdrażania automatycznego** (ang. *auto-deploy directory*). Większość serwerów WWW, jeśli nie wszystkie współczesne serwery WWW, obsługuje taki właśnie sposób wdrażania aplikacji. Aby zwiększyć kontrolę nad procesem wdrożenia, można odpowiednio zmodyfikować zawartość pliku *katalog_tomcat/conf/server.xml* (jest to plik charakterystyczny tylko dla serwera Tomcat), tak aby odwoływał się on do aplikacji.

Poniżej przedstawiono kolejne czynności, jakie trzeba wykonać, aby utworzyć aplikację internetową dostępną za pośrednictwem adresu URL rozpoczynającego się od *http://komputer/* ↪ *myWebApp*.

1. **Utworzyć strukturę katalogów dla aplikacji internetowej, w której katalog główny będzie nosić nazwę *myWebApp*.** Ponieważ jest to nasza własna struktura rozwojowa, można ją umieścić w dowolnie wybranej lokalizacji. Struktura katalogów powinna być zgodna ze strukturą przedstawioną w punkcie 1.2, „Struktura aplikacji internetowych”. Aby zmniejszyć liczbę czynności, jakie należy wykonać w ramach tego kroku, z *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jsp2w2.zip* można pobrać aplikację *app-blank*. Zawiera ona wszystkie niezbędne katalogi oraz przykładowy deskryptor wdrożenia *web.xml*. Pozostaje wówczas tylko zmienić nazwę katalogu głównego *app-blank* na *myWebApp*.

Jeżeli natomiast zapadnie decyzja o ręcznym utworzeniu wymaganych katalogów, należy postępować zgodnie z dalszym opisem. Najpierw trzeba utworzyć katalog o nazwie *myWebApp* — może się on znajdować w dowolnej lokalizacji w systemie poza katalogiem instalacyjnym serwera. W katalogu tym trzeba utworzyć podkatalog o nazwie *WEB-INF*, w nim zaś utworzyć kolejny katalog *classes*. Następnie należy utworzyć deskryptor wdrożenia *web.xml* i umieścić go w katalogu *WEB-INF*. Szczegółowe informacje na temat deskryptora wdrożenia znajdują się w rozdziale 2., „Kontrolowanie działania aplikacji przy użyciu deskryptora *web.xml*”. Na razie

wystarczy tylko skopiować plik *web.xml* znajdujący się w katalogu *katalog_tomcat/webapps/ROOT/WEB-INF* albo użyć wersji deskryptora znajdującej się w aplikacji *app-blank*.

Po utworzeniu odpowiedniej struktury katalogów należy w katalogu *myWebApp* umieścić prostą stronę JSP, a do katalogu *WEB-INF/classes* skopiować prosty serwlet o nazwie *MyServlet.class*.

- 2. Zadeklarować serwlet i skierować go na odpowiedni adres URL przez wprowadzenie odpowiednich zmian w pliku *web.xml* będącym deskryptorem wdrożenia.** W odróżnieniu od stron JSP serwlety muszą być deklarowane jawnie. Należy zatem podać pełną ścieżkę dostępu do klasy serwletu, aby wskazać serwerowi, że serwlet ten istnieje. Dodatkowo konieczne jest wskazanie serwerowi adresów URL, które po wpisaniu przez użytkownika powinny wywołać serwlet *MyServlet.class*. Obydwie wspomniane czynności można zrealizować przez wstawienie w pliku *web.xml* poniższego kodu:

```
<servlet>
  <servlet-name>MyName</servlet-name>
  <servlet-class>mypackage.MyServlet</servlet-class>
</servlet>
<servlet-mapping>
  <servlet-name>MyName</servlet-name>
  <url-pattern>/MyAddress</url-pattern>
</servlet-mapping>
```

Element *servlet* oraz jego podelementy wskazują serwerowi nazwę, za pomocą której serwlet będzie deklarowany, a także pełną ścieżkę dostępu do klasy serwletu. Element *servlet-mapping* oraz jego podelementy wskazują serwerowi serwlet, który ma być wywoływany, gdy klient wywoła adres URL odpowiadający wzorcowi wskazanemu jako wartość elementu *url-pattern*. Zatem serwlet zadeklarowany jako *MyName* będzie wywoływany przez adres w postaci *http://komputer/myWebApp/MyAddress*.

- 3. Skopiować katalog *myWebApp* do katalogu *katalog_tomcat/webapps*.** Załóżmy, że serwer Tomcat został zainstalowany w katalogu *C:\katalog_tomcat*. Katalog *myWebApp* powinno się zatem skopiować do katalogu *webapps* i uzyskać w ten sposób następujące ścieżki dostępu: *C:\katalog_tomcat\webapps\myWebApp\HelloWebApp.jsp*, *C:\katalog_tomcat\webapps\myWebApp\WEB-INF\classes\HelloWebApp.class* oraz *C:\katalog_tomcat\webapps\myWebApp\WEB-INF\web.xml*. Katalog ten można by następnie zawrzeć w pliku WAR (więcej na ten temat w punkcie 1.5) i umieścić go w katalogu *C:\katalog_tomcat\webapps*.

- 4. Opcjonalnie — w pliku *server.xml* dopisać element Context.** Domyślnie Tomcat skonfiguruje aplikację internetową w taki sposób, by prefiks jej adresu URL dokładnie odpowiadał nazwie głównego katalogu tej aplikacji. Jeżeli takie rozwiązanie będzie wystarczające, można pominąć krok opisywany w tym punkcie. Jeżeli natomiast konieczne jest zmodyfikowanie tego etapu rejestracji aplikacji, w pliku *katalog_tomcat/conf/server.xml* można dodać element *Context*. Przed rozpoczęciem edycji zawartości pliku *server.xml* należy utworzyć jego kopię bezpieczeństwa, ponieważ nawet drobny błąd składniowy uniemożliwi prawidłowe uruchomienie serwera Tomcat. Natomiast w nowszych wersjach serwera Tomcat zaleca się, by element *Context* (oraz jego podelementy) umieszczać w pliku *context.xml*. Plik *context.xml* trzeba wówczas umieścić obok pliku *web.xml*, w katalogu *WEB-INF* aplikacji internetowej.

Element `Context` ma kilka atrybutów, które są udokumentowane na stronie pod adresem <http://tomcat.apache.org/tomcat-5.5-doc/config/context.html>. Za pomocą tego elementu można decydować, czy należy używać plików *cookies* albo czy należy przepisywać adresy URL w celu śledzenia sesji; można także włączać i wyłączać możliwość przeładowywania serwletów (to znaczy monitorować klasy pod kątem zachodzących w nich zmian i przeładowywać serwlety tych klas, których pliki na dysku uległy zmianie). Można również ustawiać poziomy debugowania. Jednak w przypadku prostych aplikacji internetowych wystarczy użycie tylko dwóch wymaganych atrybutów: `path` (prefiks adresu URL) oraz `docBase` (bazowy katalog instalacyjny dla aplikacji internetowych względem katalogu *katalog_tomcat/webapps*). Definicja elementu `Context` powinna wyglądać podobnie do poniższej:

```
<Context path="/jakaś-aplikacja" docBase="myWebApp" />
```

Należy pamiętać, by jako prefiks adresu URL nie podawać prefiksu */examples*, ponieważ jest on już używany przez Tomcat jako prefiks dla przykładowych aplikacji internetowych.

Na serwerze Tomcat nie należy używać prefiksu */examples* w roli prefiksu adresów URL aplikacji internetowych.

- 5. Wywołać stronę JSP i serwlet.** Adres URL <http://komputer/myWebApp/myPage.jsp> wywoła stronę JSP, zaś adres <http://komputer/myWebApp/MyAddress> spowoduje wywołanie serwletu. W trakcie rozwoju aplikacji prawdopodobnie jako nazwa komputera używana będzie nazwa *localhost*. W podawanych adresach URL założono, że plik konfiguracyjny serwera Tomcat (*katalog_tomcat/conf/server.xml*) zmodyfikowano w taki sposób, by używany był port numer 80, zgodnie z zaleceniami w instrukcji instalacji i konfiguracji serwera, znajdującej się w witrynie <http://www.coreservlets.com/>. Jeżeli takiej zmiany nie wprowadzono, należy użyć adresów w postaci <http://komputer:8080/myWebApp/myPage.jsp> oraz <http://komputer:8080/myWebApp/MyAddress>.

Rejestrowanie aplikacji internetowych na innych serwerach

Pierwsze dwie czynności opisane w poprzednim podrozdziale dotyczą tworzenia przenośnej części aplikacji internetowej i będą przebiegać identycznie na każdym serwerze zgodnym ze specyfikacją serwletów. Natomiast czynności dotyczące już samego procesu rejestracji są charakterystyczne dla serwera Tomcat. Nie zmienia to jednak faktu, że rejestrowanie aplikacji na innych serwerach przebiega bardzo podobnie. W kolejnych podpunktach krótko zostaną opisane sposoby rejestrowania aplikacji na kilku najbardziej popularnych obecnie serwerach.

Serwer BEA WebLogic

Podobnie jak Tomcat, serwer WebLogic udostępnia katalog automatycznego wdrażania, służący do rejestrowania i wdrażania aplikacji internetowych. Najpierw, jeżeli jeszcze nie zostało to zrobione, trzeba utworzyć nową domenę o nazwie *myDomain*. Domenę można utworzyć przy użyciu kreatora konfiguracji serwera WebLogic *config.cmd* w systemie Windows lub *config.sh* w środowiskach UNIX/Linux (obydwie wersje znajdują się w katalogu *bea/katalog_weblogic/common/bin*). Gdy domena zostanie już utworzona, należy skopiować całą strukturę katalogów aplikacji internetowej (w tym również jej katalog główny) lub plik WAR do katalogu *bea/user_projects/domains/myDomain/applications*. Do wdrożenia aplikacji można także użyć konsoli WWW serwera WebLogic. W tym celu należy zalogować się do konsoli pod adresem *http://localhost:7001/console/* (przy założeniu, że nie zmieniono domyślnych ustawień portu oraz że serwer jest uruchomiony na komputerze lokalnym). W panelu konsoli po lewej stronie należy rozwinąć węzeł *Deployments* i kliknąć pozycję *Web Application Modules*, po czym kliknąć polecenie *Deploy a New Web Application Module*. W ten sposób uruchomiony zostanie kreator wdrożenia działający w przeglądarce, w którym wystarczy wykonywać kolejne wyświetlane instrukcje. Po wdrożeniu aplikacji internetowej strona JSP będzie dostępna pod adresem *http://localhost:7001/myWebApp/myPage.jsp*, zaś serwet będzie dostępny pod adresem *http://localhost:7001/myWebApp/MyAddress*.

JBoss

Zarejestrowanie aplikacji internetowej na serwerze JBoss jest niemal równie proste, jak w przypadku serwera Tomcat. Tak naprawdę JBoss domyślnie używa osadzonego serwera WWW Tomcat. Aby zarejestrować aplikację, należy najpierw zmienić nazwę katalogu głównego *myWebApp* na *myWebApp.war*. W istocie nie jest tworzony plik WAR, lecz jedynie nazwa katalogu głównego jest zmieniana w taki sposób, by kończyła się słowem *.war*. JBoss wymaga, by słowem *.war* kończyły się nie tylko nazwy plików WAR (co jest zresztą wymagane na mocy specyfikacji serwetów), lecz również nazwa głównego katalogu aplikacji internetowej. Po zmianie nazwy katalogu katalog *myWebApp.war* należy skopiować do katalogu *katalog_jboss/server/default/deploy*. Jeżeli w trakcie instalacji serwera JBoss żadne domyślne ustawienia nie uległy zmianie, strona JSP będzie dostępna pod adresem *http://localhost:8080/myWebApp/myPage.jsp*, natomiast serwet będzie wywoływany adresem *http://localhost:8080/myWebApp/MyAddress*. Jeżeli aplikacja została spakowana w pliku WAR, w celu jej wdrożenia plik *myWebApp.war* trzeba umieścić w tym samym katalogu serwera JBoss.

Caucho Resin

Aby skorzystać z funkcji automatycznego wdrażania na serwerze Caucho Resin, należy skopiować całą strukturę katalogów aplikacji internetowej (włącznie z jej katalogiem głównym) lub plik WAR do katalogu *katalog_resin/webapps*. Jeżeli domyślne ustawienia serwera nie zostały zmienione, strona JSP stanie się dostępna pod adresem *http://localhost:8080/myWebApp/myPage.jsp*, zaś serwet będzie dostępny pod adresem *http://localhost:8080/myWebApp/MyAddress*.

1.4. Strategie rozwoju i wdrażania aplikacji internetowych

Gdy wszystko będzie już przygotowane do rozpoczęcia procesu tworzenia nowej aplikacji internetowej, należy wykonać następujące trzy czynności:

- 1. Utworzyć strukturę katalogów aplikacji.** W katalogu rozwojowym trzeba utworzyć nową strukturę katalogów, zgodną ze strukturą aplikacji internetowej (włączając w to plik *web.xml* znajdujący się w katalogu *WEB-INF*), opisaną we wcześniejszej części tego rozdziału. Najprostszym sposobem wykonania tej czynności jest skopiowanie i zmiana nazwy aplikacji *app-blank*. (Jak pamiętamy, aplikację *app-blank* oraz wszystkie inne przykładowe kody źródłowe prezentowane w książce można pobrać z <ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jsp2w2.zip>).
- 2. Napisać kod źródłowy aplikacji.** Strony HTML i JSP trzeba umieścić w katalogu głównym lub jego podkatalogach, z wyjątkiem podkatalogu *WEB-INF* i *META-INF*. Poszczególne pliki klas języka Java należy umieścić w katalogu *WEB-INF/classes/* ➔ *podkatalog_o_nazwie_zgodnej_z_nazwą_pakietu*. Pliki JAR powinny trafić do katalogu *WEB-INF/lib*, pliki z rozszerzeniami *.tag* i *.tagx* do katalogu *WEB-INF/tags* i tak dalej.
- 3. Wdrożyć aplikację.** Całą strukturę katalogów aplikacji internetowej (w tym również jej katalog główny) trzeba skopiować do katalogu wdrażania automatycznego serwera. Istnieje kilka rozwiązań upraszczających to zadanie, a najczęściej stosowanymi są:
 - Skopiowanie struktury do skrótu lub dowiązania symbolicznego.
 - Wykorzystanie funkcji wdrażania udostępnianych przez zintegrowane środowisko programistyczne (IDE).
 - Wykorzystanie narzędzia Ant lub podobnego.
 - Użycie środowiska IDE wraz z narzędziem Ant.

Użytkownicy dopiero poznający działanie serwletów i stron JSP mogą pozostać przy pierwszej opcji, zaś rozpoznawanie sposobu działania narzędzia Ant lub konkretnego środowiska IDE można rozpocząć po zaznajomieniu się przynajmniej z podstawami serwletów i stron JSP. Trzeba jednak zaznaczyć, że *nie* wspomniano o opcji polegającej na umieszczeniu kodu bezpośrednio w katalogu wdrożeniowym serwera. Wprawdzie to właśnie rozwiązanie najczęściej wybierają początkujący programiści, wachlarz jego zastosowań w bardziej zaawansowanych zadaniach jest tak skromny, że zaleca się, by nie stosować go już na samym początku.

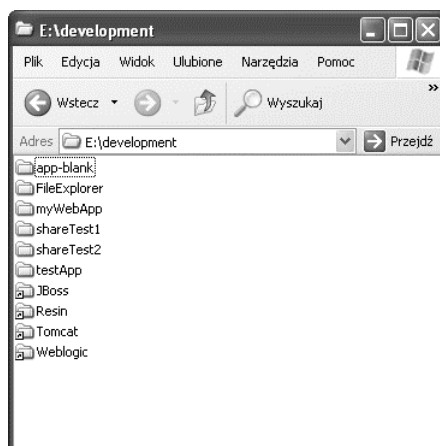
W kolejnych podpunktach opisane zostaną wszystkie cztery wspomniane opcje.

Kopiowanie struktury do skrótu lub dowiązania symbolicznego

W systemie Windows należy przejść do katalogu nadrzędnego wobec katalogu automatycznego wdrożenia serwera. W przypadku serwera Tomcat będzie to główny katalog instalacyjny *katalog_tomcat*. Katalog automatycznego wdrożenia należy kliknąć prawym przyciskiem myszy (na serwerze Tomcat będzie to katalog *webapps*) i wybrać polecenie *Kopiuj*. Następnie trzeba przejść do katalogu bezpośrednio nadrzędnego wobec głównego katalogu rozwojowego (czyli katalogu o jeden wyższego w hierarchii niż *myWebApp*), kliknąć go prawym przyciskiem myszy i wybrać polecenie *Wklej skrót* (a nie zwykłe polecenie *Wklej*). Od teraz za każdym razem, gdy przyjdzie już czas na wdrożenie aplikacji internetowej, należy kliknąć i przytrzymać wciśnięty prawy przycisk myszy na katalogu rozwojowym (na przykład *myWebApp*) i przeciągnąć go do skrótu do katalogu wdrożenia, po czym zwolnić przycisk myszy. Pojawi się wówczas menu podręczne, w którym należy wybrać polecenie *Kopiuj tutaj*. Na rysunku 1.3 przedstawiono przykładową konfigurację, która ułatwi wdrażanie i testowanie aplikacji prezentowanych w tym rozdziale na serwerach Tomcat, WebLogic, JBoss i Resin. W systemie UNIX można użyć dowiązań symbolicznych (tworzonych poleceniem `ln -s`) w sposób podobny do sposobu używania skrótów w systemie Windows.

Rysunek 1.3.

Wykorzystanie skrótów w celu uproszczenia procesu wdrażania aplikacji

Zaletą tego rozwiązania jest to, że jest ono bardzo proste. Jest ono zatem dobre dla osób początkujących, które chcą się skupić na poznawaniu działania serwletów i stron JSP, a nie na narzędziach do wdrażania aplikacji czy środowiskach IDE.

Wadą przedstawionego rozwiązania jest to, że gdy używanych jest kilka serwerów, konieczne jest powtarzanie operacji kopiowania. Załóżmy na przykład, że w środowisku rozwojowym funkcjonuje kilka różnych serwerów (Tomcat, Resin i tak dalej), na których regularnie trzeba testować implementowany kod źródłowy. Druga wada polega na tym, że w takim rozwiązaniu na serwer kopiowane są zarówno pliki z kodem źródłowym Javy, jak i pliki klas, choć tak naprawdę niezbędne są tylko te ostatnie. Na serwerze biurowym nie ma to większego znaczenia, lecz gdy przyjdzie do wdrożenia aplikacji na „prawdziwym” serwerze produkcyjnym, pliki z kodem źródłowym nie powinny na niego trafić.

Wykorzystanie funkcji wdrażania udostępnianych przez IDE

Większość środowisk programistycznych do tworzenia serwetów i stron JSP (takich jak IBM WebSphere Studio Application Developer, Sun ONE Studio, NetBeans, Oracle JDeveloper, Borland JBuilder, Eclipse z MyEclipseIDE czy wtyczkami NitroX) pozwala na stosowanie takich konfiguracji, w których jednym kliknięciem myszy możliwe jest wdrożenie aplikacji internetowej na serwerze testowym, rozwojowym lub produkcyjnym.

Mimo iż środowiska IDE mają wiele niekwestionowanych zalet, nie są one jednak wolne od wad. Większość prawdziwych środowisk IDE trzeba najpierw poznać, co zajmuje trochę czasu. Nie można się więc skoncentrować na zadaniach stricte programistycznych, przynajmniej na początku. Ponadto często się zdarza, że programiści są przerzucani z jednego projektu na drugi, a programiści pracujący wspólnie nad daną aplikacją muszą korzystać z takiego samego środowiska IDE. Gdy więc programista przejdzie do innego zespołu projektowego, w którym kompilacja i wdrażanie aplikacji będą wykonywane w innym środowisku IDE niż to, którego dotąd używał programista, konieczne będzie poznanie nowego narzędzia i przyzwyczajenie się do pracy w nim. To z kolei będzie wymagać poświęcenia dodatkowego czasu.

Używanie narzędzi ant, maven i im podobnych

Narzędzie ant zaimplementowane przez Apache Foundation działa podobnie jak make w środowisku UNIX. Jednak ant został napisany w Javie (dzięki czemu jest przenośny) i powszechnie uważa się, że w porównaniu z make jest prostszy w użyciu i bardziej rozbudowany. Wiele programistów serwetów i stron JSP kompiluje i wdraża aplikacje właśnie przy użyciu ant. Sposób używania narzędzia ant został opisany w dodatku „Tworzenie Aplikacji przy użyciu narzędzia Apache ant”.

Ogólne informacje o ant są dostępne na stronie pod adresem <http://ant.apache.org/manual/>, natomiast wskazówki dotyczące używania ant z serwerem Tomcat znajdują się pod adresem <http://tomcat.apache.org/tomcat-5.5-doc/appdev/processes.html>.

Główną zaletą takiego rozwiązania jest elastyczność — ant jest tak rozbudowany, że obsługuje wszystkie etapy od kompilacji kodu źródłowego Javy, przez kopiowanie plików aż po generowanie plików archiwum WAR (więcej na ten temat w punkcie 1.5).

Kolejnym narzędziem, które przyciąga uwagę programistów Javy, jest narzędzie maven. Narzędzie to rozszerza możliwości ant, dlatego w niektórych przypadkach bardzo je przypomina, a w niektórych zasadniczo się od niego różni. Wprawdzie maven jest równie elastyczny jak ant, lecz jego twórcy skupili się przede wszystkim na prostocie jego używania. Dlatego też ważną rolę odgrywają w nim konwencje. maven może na przykład skompilować kod źródłowy nawet wówczas, gdy programista nie wskaże go w folderze projektowym. Jest to możliwe dzięki temu, że w maven przyjęto, iż zgodnie z konwencją kod źródłowy języka Java znajduje się w folderze `src/main/java`. Oczywiście, założenie to można zmieniać, ale po co? Dzięki zastosowaniu konwencji pliki konfiguracyjne programu maven są, w odróżnieniu od ant, bardzo krótkie i zrozumiałe. Więcej informacji na temat tego narzędzia można znaleźć na stronie <http://maven.apache.org>.

Wadą zarówno *ant*, jak i *maven* jest konieczność poświęcenia określonego czasu na naukę pracy z nimi. Zasadniczo krzywa uczenia się *ant* i *maven* jest bardziej stroma niż w przypadku dwóch pierwszych technik prezentowanych w tym podrozdziale. Natomiast istotną różnicą między poświęcaniem czasu na naukę konkretnego środowiska IDE a poznawaniem narzędzia *ant* albo *maven* jest to, że w coraz większej liczbie środowisk *ant* i *maven* są używane jako rozwiązanie standardowe, zamiast narzędzi charakterystycznych tylko dla tych środowisk. Można się więc spodziewać, że wiadomości na temat *ant* lub *maven* będzie można wykorzystywać również w dalszej przyszłości.

Używanie IDE wraz z narzędziem Ant

Środowiska IDE zwiększają efektywność pracy programistów, ponieważ pomagają tworzyć kod źródłowy, natomiast ograniczają możliwości jego przenoszenia. Narzędzie *ant* z kolei pozwala na tworzenie aplikacji przenośnych, lecz w żadnej mierze nie pomaga pisać kodu źródłowego. Co z tym zrobić?

Przepaść dzielącą *ant* i IDE można nieco zmniejszyć przez używanie środowiska IDE zintegrowanego z *ant*. Dzięki temu nadal można pracować z ulubionym środowiskiem programistycznym, które wspiera proces pisanie kodu źródłowego, a jednocześnie jednym kliknięciem myszy wywołuje skrypty *ant* odpowiadające za skompilowanie i wdrożenie aplikacji. Takiego rozwiązania można używać nawet w środowiskach, które z *ant* nie są zintegrowane (choć większość współczesnych środowisk taką integrację już posiada), lecz będzie to wymagać przełączania się między wierszem poleceń a środowiskiem programistycznym.

Takie podejście doskonale sprawdza się w prawdziwych projektach. Programiści używają ulubionych IDE, w których pisanie kodu jest bardziej efektywne, zaś sam projekt nie jest narażony na powstawanie niespójności w trakcie wdrożenia, ponieważ kompilacja i wdrożenie są przeprowadzane przez ten sam przenośny skrypt *ant*. Uczestniczyliśmy w projektach, w których poszczególni programiści należący do zespołu projektowego tworzącego jedną aplikację internetową korzystali z różnych IDE; niektórzy z nich pracowali nawet w odmiennych systemach operacyjnych. Proces wdrażania aplikacji natomiast pozostawał spójny, a sami programiści byli zadowoleni z możliwości używania swoich ulubionych narzędzi programistycznych. A czy zadowolenie programisty nie jest najważniejsze?

1.5. Umieszczanie aplikacji internetowych w plikach WAR

Pliki archiwum WWW (ang. *Web archive* — WAR) doskonale nadają się do łączenia w pojedynczym archiwum całych aplikacji internetowych. Jeden duży plik z aplikacją zastępujący wiele małych plików znacznie łatwiej jest przenieść z serwera na serwer.

Archiwum WAR jest tak naprawdę plikiem JAR z rozszerzeniem *.war* i tworzy się go zwykłym poleceniem *jar*. Aby na przykład umieścić całą aplikację *aplikacja_internetowa* w pliku WAR o nazwie *aplikacja_internetowa.war*, należy przejść do katalogu *aplikacja_internetowa* i wykonać następujące polecenie:


```
jar cvf aplikacja_internetowa.war *
```

Pliku WAR nie łączy z poleceniem `jar` żadna specjalna zależność. Polecenie `jar` jest tak naprawdę jednym z wielu narzędzi, dzięki któremu można tworzyć archiwa plików. Takie samo archiwum można utworzyć na przykład przy użyciu programu WinZip (albo `tar` w systemie UNIX). Wystarczy w tym celu wskazać nazwę pliku docelowego z rozszerzeniem `.war` zamiast rozszerzenia `.zip`.

Oczywiście, nic nie stoi na przeszkodzie, by w trakcie tworzenia archiwów WAR wykorzystać inne opcje narzędzia `jar` (na przykład cyfrowo podpisywać klasy), tak samo jak wobec standardowych plików JAR. Więcej szczegółowych informacji na ten temat można znaleźć pod adresem <http://java.sun.com/j2se/1.5.0/docs/tooldocs/windows/jar.html> (dotyczy systemu Windows) oraz <http://java.sun.com/j2se/1.5.0/docs/tooldocs/solaris/jar.html> (dotyczy systemów UNIX/Linux).

1.6. Tworzenie prostej aplikacji internetowej

Czas już przejść od słów do czynów, czyli utworzyć pierwszą aplikację internetową. Jako serwer użyty zostanie serwer Tomcat, lecz opisywane czynności będą przebiegać podobnie również w przypadku wykorzystania innych serwerów. Więcej informacji na ten temat przedstawiono w punkcie 1.3, „Rejestrowanie aplikacji internetowych na serwerze”.

W celu utworzenia aplikacji należy wykonać następujące kroki:

1. Z <ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jsp2w2.zip> pobrać aplikację *app-blank* i zmienić jej nazwę na *testApp*.
2. Z tej samej witryny pobrać pliki *test.html*, *test.jsp* oraz *TestServlet.java*.
3. Dodać do tej aplikacji pliki *test.html* i *test.jsp*.
4. Umieścić plik *TestServlet.java* w katalogu *testApp/WEB-INF/classes/coreservlets*.
5. Skompilować plik *TestServlet.java*.
6. Zadeklarować w pliku *web.xml* klasę *TestServlet.class* oraz adres URL, który będzie ją wywoływał.
7. Skopiować aplikację *testApp* do katalogu *katalog_tomcat/webapps*.
8. Uruchomić serwer Tomcat.
9. Wywołać aplikację *testApp*, wpisując adres URL w postaci <http://localhost/testApp/nazwaZasobu>.

Wymienione czynności zostaną szczegółowo opisane w kolejnych sekcjach.

Pobranie aplikacji app-blank i zmiana jej nazwy na testApp

Ten krok jest bardzo prosty. Wystarczy z *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jsp2w2.zip* pobrać plik *app-blank.zip*. Zawiera on odpowiednią strukturę katalogów dla każdej aplikacji internetowej zgodnej ze specyfikacją J2EE. Archiwum to zawiera także wyjściową wersję deskryptora wdrożenia *web.xml*, w którym znajduje się odwzorowanie wyłączające wywoławcę serwletu. Więcej na temat odwzorowywania serwletów powiemy przy okazji odwzorowywania adresu URL na serwlet *TestServlet*. Na razie wystarczy rozpakować archiwum *app-blank.zip* do wybranego katalogu i zmienić nazwę katalogu na *testApp*. Trzeba również pamiętać, by katalog *testApp* trafił do katalogu, który będzie się znajdował poza strukturą katalogów serwera Tomcat.

Pobranie plików test.html, test.jsp oraz TestServlet.java

Podobnie jak w poprzednim kroku, wymagane pliki można pobrać z *ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jsp2w2.zip*. Pliki można pobrać oddzielnie jeden po drugim bądź też w postaci pojedynczego archiwum *testAppFiles.zip*, a następnie rozpakować je w wybranym katalogu.

Dodanie plików test.html i test.jsp do aplikacji internetowej testApp

Pliki *test.html* i *test.jsp* należy umieścić w katalogu *testApp*, a następnie utworzyć w nim katalog *someDirectory* i wstawić w nim kopię plików *test.html* i *test.jsp*. Plik *test.html* zawiera treść statyczną, natomiast *test.jsp* zawiera skrypt zwracający adres URL, z którego wywołano stronę. Na listingach 1.1 i 1.2 przedstawiono kompletne kody źródłowe obydwóch plików.

Listing 1.1. test.html

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0 Transitional//EN">
<HTML>
<HEAD><TITLE>Test HTML</TITLE></HEAD>
<BODY BGCOLOR="#FDF5E6">
<H1>Test HTML</H1>
Witaj.
</BODY></HTML>
```

Listing 1.2. test.jsp

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0 Transitional//EN">
<HTML>
<HEAD><TITLE>Test JSP</TITLE></HEAD>
<BODY BGCOLOR="#FDF5E6">
<H1>Test JSP</H1>
Użyto następującego adresu URL:
<%= request.getRequestURL() %>
</BODY></HTML>
```

Umieszczenie pliku `TestServlet.java` w katalogu `testApp/WEB-INF/classes/coreservlets`

W pliku *TestServlet.java* znajduje się deklaracja, według której serwlet należy do pakietu `coreservlets`. Zatem plik *TestServlet.java* musi znaleźć się w tym pakiecie, zanim będzie można go skompilować. Podobnie jak plik *test.jsp*, plik *TestServlet.class* zawiera kod zwracający adres URL, za pomocą którego nastąpiło wywołanie serwletu. Pełny kod źródłowy serwletu *TestServlet.java* znajduje się na listingu 1.3.

Listing 1.3. *TestServlet.java*

```
package coreservlets;

import java.io.*;
import javax.servlet.*;
import javax.servlet.http.*;

public class TestServlet extends HttpServlet {
    public void doGet(HttpServletRequest request,
        HttpServletResponse response)
        throws ServletException, IOException {
        response.setContentType("text/html");
        response.setCharacterEncoding("UTF-8");
        PrintWriter out = response.getWriter();
        String docType =
            "<!DOCTYPE HTML PUBLIC \"-//W3C//DTD HTML 4.0 \" +
            \"Transitional//EN\">\n";
        out.println
            (docType +
            "<HTML>\n" +
            "<HEAD><TITLE>Test serwletu</TITLE></HEAD>\n" +
            "<BODY BGCOLOR=\"#FDF5E6\">\n" +
            "<H1>Test serwletu</H1>\n" +
            "Użyto następującego adresu URL: " + request.getRequestURL() + "\n" +
            "</BODY></HTML>");
    }
}
```

Kompilacja pliku `TestServlet.java`

Należy pamiętać, by w zmiennej środowiskowej `CLASSPATH` wskazać interfejs programistyczny (API) serwletów. Serwer Tomcat udostępnia interfejs w postaci pliku *servlet-api.jar*, znajdującym się w katalogu *katalog_tomcat/common/lib*. W systemie Windows zmienną `CLASSPATH` można zdefiniować w wierszu poleceń systemu operacyjnego, przez wykonanie następującego polecenia:

```
set CLASSPATH=katalog_tomcat\common\lib\servlet-api.jar
```

Natomiast w środowiskach zgodnych z UNIX/Linux zmienną `CLASSPATH` można zdefiniować przy użyciu konsoli, przez wykonanie polecenia o następującej treści:

```
CLASSPATH=katalog_tomcat/common/lib/servlet-api.jar
```

Po odpowiednim zdefiniowaniu zmiennej `CLASSPATH` można już skompilować plik *TestServlet.java*. W tym celu należy przejść do katalogu *testApp/WEB-INF/classes/coreservlets* i wpisać następujące polecenie:

```
javac TestServlet.java
```

Gdy kompilacja dobiegnie końca, w katalogu *testApp/WEB-INF/classes/coreservlets* powinna pojawić się klasa *TestServlet.class*.

Zadeklarowanie w pliku *web.xml* klasy *TestServlet.class* oraz adresu URL, który ją wywołuje

Należy przejść do katalogu *testApp/WEB-INF* i otworzyć w ulubionym edytorze języka XML (Extensible Markup Language) albo edytorze tekstu plik *web.xml*. Aby zadeklarować klasę *TestServlet.class* należy bezpośrednio za komentarzem `<!--` Tutaj należy umieścić własne wpisy `-->` umieścić poniższe wiersze kodu:

```
<servlet>
  <servlet-name>Test</servlet-name>
  <servlet-class>coreservlets.TestServlet</servlet-class>
</servlet>
```

Przedstawiony fragment zawiera deklarację serwletu o nazwie *Test*, który reprezentuje klasę *TestServlet.class*. Warto zwrócić uwagę, że element `<servlet-class>` wskazuje w pełną nazwę klasy serwletu w postaci *nazwaPakietu.nazwaKlasy* (bez rozszerzenia *.class*).

W następnym kroku trzeba wskazać serwerowi Tomcat adresy URL, które mają wywoływać serwlet *Test*. W tym celu w pliku *web.xml* należy bezpośrednio po zamknięciu elementu `</servlet>` umieścić następujące wiersze kodu:

```
<servlet-mapping>
  <servlet-name>Test</servlet-name>
  <url-pattern>/test</url-pattern>
</servlet-mapping>
```

Powyższe wiersze wskazują serwerowi Tomcat, że gdy klient wywoła aplikację internetową *testApp* przy użyciu adresu URL w postaci *http://komputer/testApp/test*, powinien zostać wywołany wcześniej zadeklarowany serwlet *Test*. Zawartość pliku *web.xml* przedstawiono na listingu 1.4.

Listing 1.4. *web.xml*

```
<?xml version="1.0" encoding="ISO-8859-1"?>
<!-- Plik web.xml z szablonu aplikacji WWW app-blank,
      z witryny http://courses.coreservlets.com/Course-Materials/.
      Zawiera dwa standardowe elementy: welcome-file-list
      oraz servlet-mapping, który wylacza wywolrywacz serwletu.
-->
<web-app xmlns="http://java.sun.com/xml/ns/j2ee"
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
  xsi:schemaLocation=
    "http://java.sun.com/xml/ns/j2ee
    http://java.sun.com/xml/ns/j2ee/web-app_2_4.xsd"
  version="2.4">
```

```
<!-- Tutaj należy umieścić własne wpisy -->
<servlet>
  <servlet-name>Test</servlet-name>
  <servlet-class>coreservlets.TestServlet</servlet-class>
</servlet>
<servlet-mapping>
  <servlet-name>Test</servlet-name>
  <url-pattern>/test</url-pattern>
</servlet-mapping>

<!-- Wyłączenie wywoławcza serwletu -->
<servlet>
  <servlet-name>NoInvoker</servlet-name>
  <servlet-class>coreservlets.NoInvokerServlet</servlet-class>
</servlet>
<servlet-mapping>
  <servlet-name>NoInvoker</servlet-name>
  <url-pattern>/servlet/*</url-pattern>
</servlet-mapping>

<!-- Jeżeli adres URL zawiera katalog bez nazwy pliku, nastąpi próba wywołania pliku index.jsp,
a następnie index.html. Jeżeli żaden z tych plików nie zostanie znaleziony,
efekt będzie zależał od serwera (np. może zostać wyświetlona zawartość katalogu).
-->
<welcome-file-list>
  <welcome-file>index.jsp</welcome-file>
  <welcome-file>index.html</welcome-file>
</welcome-file-list>
</web-app>
```

Więcej informacji na temat pliku *web.xml* znajduje się w rozdziale 2., „Kontrolowanie działania aplikacji przy użyciu deskryptora *web.xml*”.

Skopiowanie aplikacji *testApp* do katalogu *katalog_tomcat/webapps*

W tym kroku należy skopiować całą strukturę katalogów, począwszy od katalogu głównego aplikacji *testApp*, do katalogu automatycznego wdrożenia na serwerze Tomcat *katalog_tomcat/webapps*. Alternatywnie można spakować aplikację *testApp* do pliku WAR (przy użyciu polecenia *jar*, programu WinZip albo narzędzia *tar* lub innego, podobnego programu), a następnie skopiować sam plik WAR do katalogu *katalog_tomcat/webapps*. Bez względu na to, czy do katalogu docelowego trafi aplikacja w swojej „rozdrobnionej” wersji, czy jako plik WAR, ostateczny efekt będzie identyczny.

Uruchomienie serwera Tomcat

Serwer Tomcat można uruchomić w systemie Windows przez wywołanie pliku *katalog_tomcat/bin/startup.bat*. W systemie UNIX/Linux należy w tym celu wywołać plik *katalog_tomcat/bin/startup.sh*. Tomcat odnajdzie nowy katalog w swym katalogu automatycznego wdrażania i automatycznie zarejestruje i wdroży aplikację internetową *testApp*.

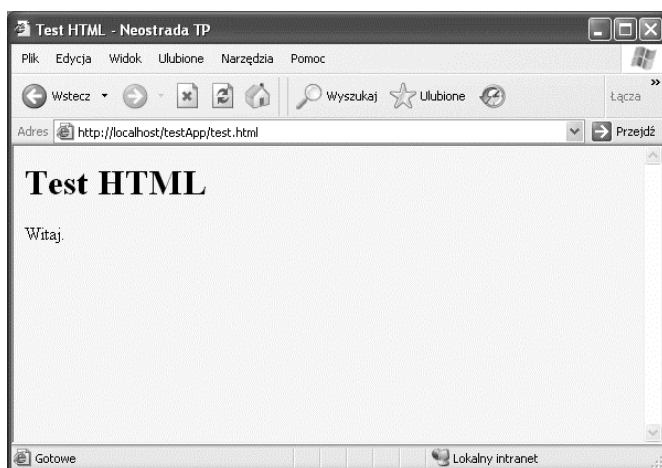
Wywołanie aplikacji testApp przy użyciu adresu URL w postaci `http://localhost/testApp/zasób`

Wywołanie adresów URL w postaci `http://localhost/testApp/test.html` oraz `http://localhost/testApp/someDirectory/test.html` spowoduje wyświetlenie w przeglądarce pliku `test.html`. Wywołanie adresów `http://localhost/testApp/test.jsp` oraz `http://localhost/testApp/someDirectory/test.jsp` spowoduje wywołanie pliku `test.jsp`, natomiast adres URL w postaci `http://localhost/testApp/test` wywoła serwet `TestServlet.class`.

Wszystkie przytoczone adresy zadziałają przy założeniu, że zgodnie z zaleceniem przedstawionym w pierwszym tomie niniejszej książki w pliku konfiguracyjnym serwera Tomcat (`katalog_tomcat/conf/server.xml`) wskazany zostanie port numer 80. Jeżeli zmiana ta nie została wprowadzona, wystarczy we wszystkich adresach URL zastąpić słowo `localhost` słowem `localhost:8080`. Na rysunkach od 1.4 do 1.8 przedstawiono zrzuty ekranów będących wynikiem wywołania poszczególnych zasobów.

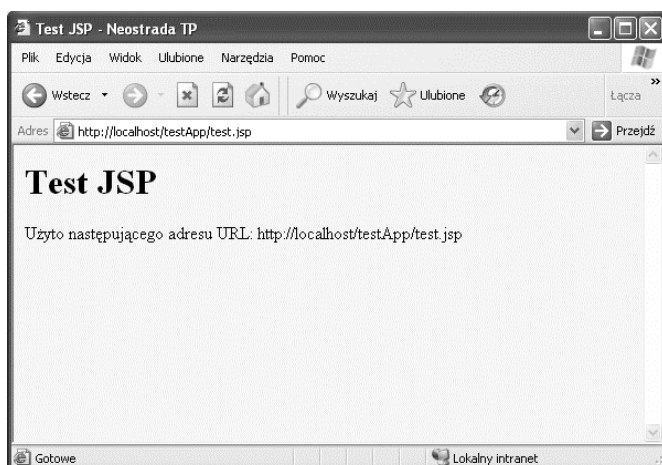
Rysunek 1.4.

Wynik wywołania adresu
`http://localhost/testApp/test.html`

Rysunek 1.5.

Wynik wywołania adresu
`http://localhost/testApp/test.jsp`

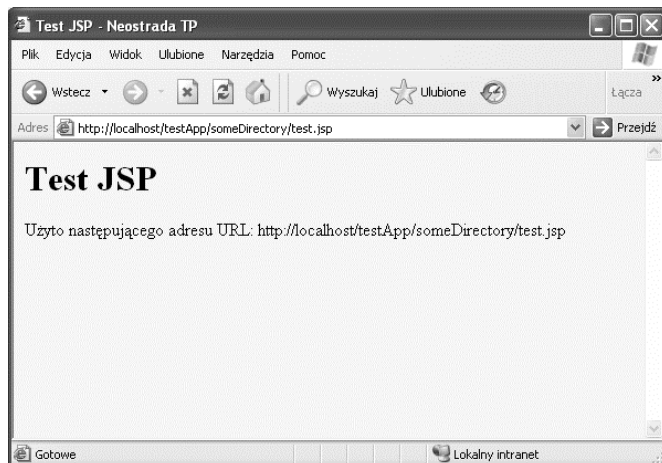

Rysunek 1.6.

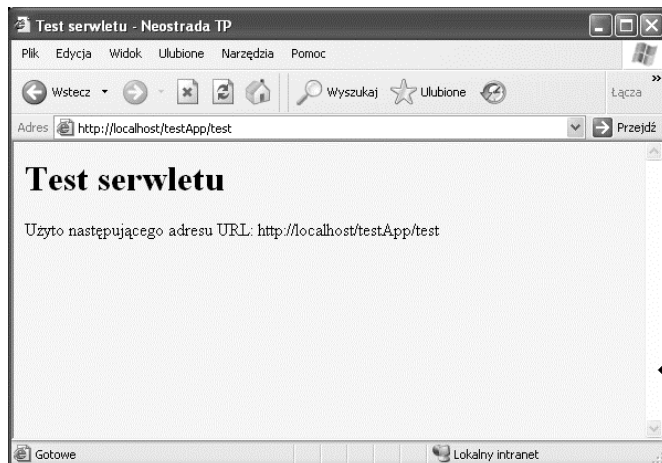
Wynik wywołania
adresu
`http://localhost/
↳testApp/
↳someDirectory/
↳test.html`

Rysunek 1.7.

Wynik wywołania
adresu
`http://localhost/
↳testApp/
↳someDirectory/
↳test.jsp`

Rysunek 1.8.

Wynik wywołania
adresu
`http://localhost/
↳testApp/test`

1.7. Współużytkowanie danych przez aplikacje internetowe

Jednym z głównych celów aplikacji internetowych jest oddzielenie danych od udostępnianych funkcji. Każda aplikacja internetowa utrzymuje własną tabelę sesji oraz własny kontekst serwletów. Ponadto każda aplikacja używa własnego modułu ładowania klas. Dzięki temu wyeliminowano problemy związane z konfliktami nazw, lecz z drugiej strony oznacza to, że do współużytkowania danych między aplikacjami nie można używać metod i pól statycznych. Nadal jednak współużytkowanie danych *jest* możliwe dzięki plikom *cookies* albo przy użyciu obiektów `ServletContext` powiązanych z konkretnymi adresami URL. Obydwa podejścia całkiem dobrze sprawdzają się wówczas, gdy ilość danych wymienianych między aplikacjami jest niewielka, lecz gdy wolumen wymienianych danych będzie duży i wymiana będzie zachodzić stosunkowo często, należy rozważyć możliwość połączenia tych aplikacji w jedną większą aplikację internetową. Poniżej krótko opisano obydwie wymienione powyżej metody współużytkowania danych między aplikacjami.

- **Pliki *cookies*.** Pliki *cookies* są utrzymywane przez przeglądarkę, a nie przez serwer. Dzięki temu *cookies* mogą być współużytkowane przez wiele aplikacji internetowych, jeśli tylko ustawiono je w taki sposób, by dotyczyły dowolnej ścieżki na serwerze. Domyślnie przeglądarka wysyła pliki *cookies* jedynie do tych adresów URL, których prefiks jest taki sam, jak prefiks adresu URL, z którego one pochodzą. Na przykład jeżeli plik *cookie* zostanie przesłany ze strony o adresie `http://komputer/ścieżka1/JakiśPlik.jsp`, wówczas przeglądarka będzie przysyłać *cookie* do stron o adresach `http://komputer/ścieżka1/JakiśInnyPlik.jsp` oraz `http://komputer/ścieżka1/ścieżka2/DowolnyAdres`, natomiast do adresu `http://komputer/ścieżka3/DowolnyAdres` *cookie* już nie zostanie wysłane. Ponieważ aplikacje internetowe zawsze mają unikatowe prefiksy adresu URL, takie zachowanie przeglądarek spowoduje, że plik *cookie* nigdy nie będzie użytkowany przez dwie różne aplikacje.

Jednak zgodnie z informacjami zawartymi w rozdziale 8. pierwszego tomu tej książki to standardowe ustawienie można zmienić za pomocą metody `setPath` klasy `Cookie`. Wystarczy wywołać tę metodę z argumentem `"/"`, dzięki czemu przeglądarka zacznie wysyłać pliki *cookie* do *wszystkich* adresów URL znajdujących się na komputerze, z którego otrzymany został oryginalny plik:

```
Cookie c = new Cookie("nazwa", "wartość");
c.setMaxAge(...);
c.setPath("/");
response.addCookie(c);
```

- Obiekty `ServletContext` powiązane z określonym adresem URL. W ramach serwletu kontekst serwletu aplikacji internetowej odczytuje się przez wywołanie jego metody `getServletContext` (dziedziczonej z klasy `GenericServlet`). Na stronie JSP używa się natomiast do tego celu predefiniowanej zmiennej `application`. W obydwóch przypadkach zwracaną wartością jest kontekst serwletu powiązany z serwletem lub stroną JSP, z których pochodziło wywołanie. Dodatkowo można również użyć metody `getContext` obiektu `ServletContext`, która zwróci kontekst serwletu

— niekoniecznie własnego — powiązanego ze wskazanym adresem URL. Podejście to przedstawiono w poniższym fragmencie kodu:

```
ServletContext myContext = getServletContext();
String url = "/prefiksAplikacjiWWW";
ServletContext otherContext = myContext.getContext(url);
Object someData = otherContext.getAttribute("jakiśKlucz");
```

Ani jedno, ani drugie przedstawione rozwiązanie nie jest idealne.

Wadą plików *cookie* jest to, że można w nich przechowywać tylko ograniczoną ilość danych. Każda wartość znajdująca się w pliku *cookie* jest ciągiem znaków, a długość każdego ciągu znaków jest ograniczona do czterech kilobajtów. Zatem współużytkowanie większych ilości danych wymaga użycia bazy danych, a w plikach *cookie* przechowywane będą wówczas jedynie wartości pełniące rolę kluczy do tej bazy, a więc do danych rzeczywistych.

Słabą stroną rozwiązania bazującego na kontekstach serwletów jest to, że z góry trzeba w nich znać prefiksy adresów URL używanych przez inne aplikacje internetowe. Zwykle oczekuje się możliwości dowolnego zmieniania prefiksu adresu aplikacji bez konieczności wprowadzania jakichkolwiek zmian w kodzie aplikacji. Używanie metody `getContext` tę elastyczność ogranicza. Drugą wadą jest to, że ze względów bezpieczeństwa na serwerach można blokować dostęp do kontekstów serwletów `ServletContext` niektórych aplikacji internetowych. Gdy coś takiego nastąpi, metoda `getContext` będzie zwracać wartość `null`. Na przykład w niektórych wersjach serwera Tomcat możliwość współużytkowania kontekstów jest domyślnie włączona, natomiast w innych wersjach serwera możliwość tę trzeba jawnie udostępnić. Choćby na serwerze Tomcat w wersji 5.5.7 jako część elementu `Context` w pliku *katalog_tomcat/conf/context.xml* można dodać atrybut `crossContext="true"`, który włącza możliwość współużytkowania kontekstów i czyni ją rozwiązaniem domyślnym dla wszystkich wdrożonych aplikacji. Z kolei całkowite pominięcie atrybutu `crossContext` powoduje, że Tomcat będzie się zachowywał w sposób domyślny, to znaczy współużytkowanie kontekstów `ServletContext` między aplikacjami będzie zabronione.

Obydwie metody współużytkowania danych zaimplementowano w serwletach `SetSharedInfo` oraz `ShowSharedInfo`, których kody źródłowe przedstawiono odpowiednio na listingach 1.5 i 1.6. Obydwa te serwlety zostały odwzorowane na adresy URL w deskrytorze wdrożenia widocznym na listingu 1.7. Serwlet `SetSharedInfo` tworzy własne wpisy w obiekcie sesji, a także kontekst serwletu. Ponadto serwlet ten tworzy dwa pliki *cookie*. Pierwszy z nich zawiera ścieżkę domyślną wskazującą, że *cookie* powinno być stosowane jedynie dla adresów URL z prefiksem identycznym jak URL, z którego nadeszło pierwotne żądanie. Drugi plik *cookie* zawiera ścieżkę w postaci `"/`, co oznacza, że *cookie* powinno być stosowane do wszystkich adresów URL na komputerze. Na końcu serwlet `SetSharedInfo` przekierowuje klienta do serwletu `ShowSharedInfo`, który z kolei wyświetla nazwy wszystkich atrybutów sesji, wszystkich atrybutów w bieżącym kontekście serwletu, wszystkich atrybutów w kontekście serwletu dotyczącego adresów URL z prefiksem `/shareTest1` oraz nazwy wszystkich plików *cookie*.

Listing 1.5. *SetSharedInfo.java*

```
package coreservlets;

import java.io.*;
import javax.servlet.*;
import javax.servlet.http.*;
```

```

public class SetSharedInfo extends HttpServlet {
    public void doGet(HttpServletRequest request,
        HttpServletResponse response)
        throws ServletException, IOException {
        HttpSession session = request.getSession(true);
        session.setAttribute("sessionTest", "Sesja - wpis pierwszy");
        ServletContext context = getServletContext();
        context.setAttribute("servletContextTest",
            "Kontekst serwletu - wpis pierwszy");
        Cookie c1 = new Cookie("cookieTest1", "Cookie numer jeden");
        c1.setMaxAge(3600); // jedna godzina
        response.addCookie(c1); // ścieżka domyślna
        Cookie c2 = new Cookie("cookieTest2", "Cookie numer dwa");
        c2.setMaxAge(3600); // jedna godzina
        c2.setPath("/"); // bezpośrednie wyznaczenie ścieżki: wszystkie adresy URL
        response.addCookie(c2);
        String url = request.getContextPath() +
            "/showSharedInfo";
        // na wypadek, gdyby śledzenie sesji bazowało na przepisywaniu adresów URL
        url = response.encodeRedirectURL(url);
        response.sendRedirect(url);
    }
}

```

Listing 1.6. ShowSharedInfo.java

```

package coreservlets;

import java.io.*;
import javax.servlet.*;
import javax.servlet.http.*;
import java.util.*;

public class ShowSharedInfo extends HttpServlet {
    public void doGet(HttpServletRequest request,
        HttpServletResponse response)
        throws ServletException, IOException {
        response.setContentType("text/html");
        response.setCharacterEncoding("UTF-8");
        PrintWriter out = response.getWriter();
        String title = "Dane współużytkowane";
        out.println("<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0 " +
            "Transitional//EN">" +
            "<HTML>\n" +
            "<HEAD><TITLE>" + title + "</TITLE></HEAD>\n" +
            "<BODY BGCOLOR=\"#FDF5E6\">\n" +
            "<H1 ALIGN=\"CENTER\">" + title + "</H1>\n" +
            "<UL>\n" +
            "  <LI>Sesja:");

        HttpSession session = request.getSession(true);
        Enumeration attributes = session.getAttributeNames();
        out.println(getAttributeList(attributes));
        out.println("  <LI>Bieżący kontekst serwletu:");
        ServletContext application = getServletContext();
        attributes = application.getAttributeNames();
        out.println(getAttributeList(attributes));
        out.println("  <LI>Kontekst serwletu /shareTest1:");
    }
}

```

```
application = application.getContext("/shareTest1");
if (application == null) {
    out.println("Współużytkowanie kontekstów wyłączone");
} else {
    attributes = application.getAttributeNames();
    out.println(getAttributeList(attributes));
}
out.println("  <LI>Pliki cookies:<UL>");
Cookie[] cookies = request.getCookies();
if ((cookies == null) || (cookies.length == 0)) {
    out.println("    <LI>Nie znaleziono plików cookie.");
} else {
    Cookie cookie;
    for(int i=0; i<cookies.length; i++) {
        cookie = cookies[i];
        out.println("    <LI>" + cookie.getName());
    }
}
out.println("    </UL>\n" +
            "</UL>\n" +
            "</BODY></HTML>");
}

private String getAttributeList(Enumeration attributes) {
    StringBuffer list = new StringBuffer("  <UL>\n");
    if (!attributes.hasMoreElements()) {
        list.append("    <LI>Nie znaleziono atrybutów.");
    } else {
        while(attributes.hasMoreElements()) {
            list.append("    <LI>");
            list.append(attributes.nextElement());
            list.append("\n");
        }
    }
    list.append("  </UL>");
    return(list.toString());
}
}
```

Listing 1.7. web.xml

```
<?xml version="1.0" encoding="ISO-8859-1"?>
<!-- Plik web.xml z szablonu aplikacji WWW app-blank,
z witryny http://courses.coreservlets.com/Course-Materials/.
Zawiera dwa standardowe elementy: welcome-file-list
oraz servlet-mapping, który wyłącza wywoławcz serwletu.
-->
<web-app xmlns="http://java.sun.com/xml/ns/j2ee"
    xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
    xsi:schemaLocation=
        "http://java.sun.com/xml/ns/j2ee
        http://java.sun.com/xml/ns/j2ee/web-app_2_4.xsd"
    version="2.4">

    <!-- Tutaj należy umieścić własne wpisy -->
    <servlet>
        <servlet-name>setSharedInfoServlet</servlet-name>
```

```
<servlet-class>coreservlets.SetSharedInfo</servlet-class>
</servlet>
<servlet-mapping>
  <servlet-name>setSharedInfoServlet</servlet-name>
  <url-pattern>/setSharedInfo</url-pattern>
</servlet-mapping>
<servlet>
  <servlet-name>showSharedInfoServlet</servlet-name>
  <servlet-class>coreservlets.ShowSharedInfo</servlet-class>
</servlet>
<servlet-mapping>
  <servlet-name>showSharedInfoServlet</servlet-name>
  <url-pattern>/showSharedInfo</url-pattern>
</servlet-mapping>

<!-- Wyłączenie wywoławcza serwletu -->
<servlet>
  <servlet-name>NoInvoker</servlet-name>
  <servlet-class>coreservlets.NoInvokerServlet</servlet-class>
</servlet>
<servlet-mapping>
  <servlet-name>NoInvoker</servlet-name>
  <url-pattern>/servlet/*</url-pattern>
</servlet-mapping>

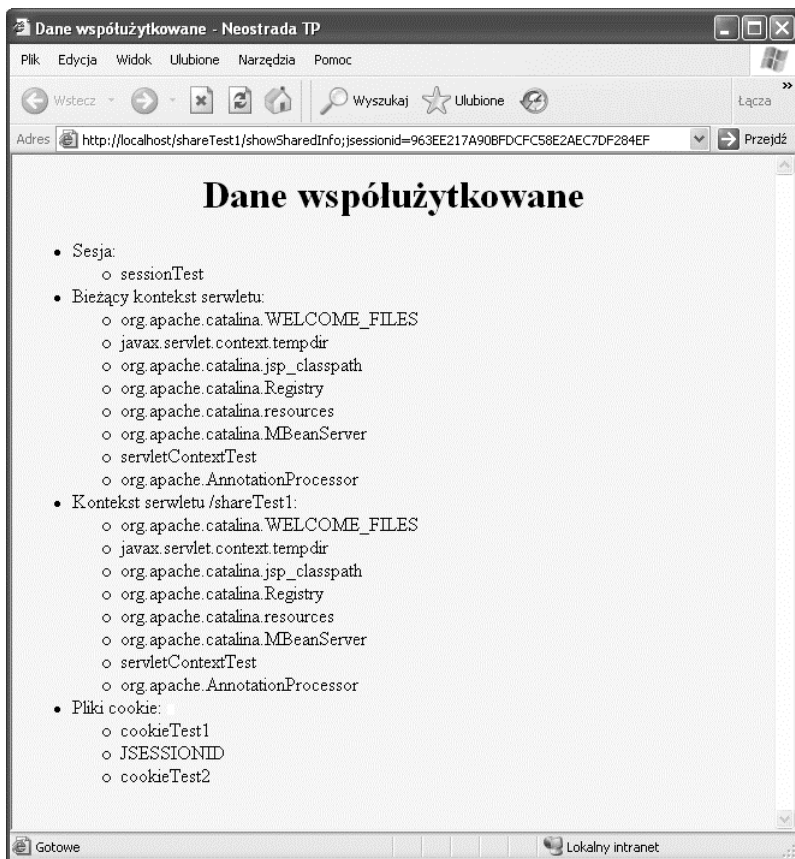
<!-- Jeżeli URL zawiera katalog bez nazwy pliku, nastąpi próba wywołania pliku index.jsp,
a następnie index.html. Jeżeli żaden z tych plików nie zostanie znaleziony,
efekt będzie zależał od serwera (np. może zostać wyświetlona zawartość katalogu).
-->
<welcome-file-list>
  <welcome-file>index.jsp</welcome-file>
  <welcome-file>index.html</welcome-file>
</welcome-file-list>
</web-app>
```

W celu sprawdzenia działania przedstawionej aplikacji należy uruchomić tylko serwlet `SetSharedInfo` z aplikacji *shareTest1*, a po nim wywołać serwlet `ShowSharedInfo` aplikacji *shareTest1* oraz *shareTest2*. Nie należy natomiast wywoływać serwletu `ShowSharedInfo` z aplikacji *shareTest2*, ponieważ nie zilustruje on mechanizmu współużytkowania danych przez te dwie aplikacje.

Na rysunku 1.9 przedstawiono wynik wywołania przez użytkownika serwletów `SetSharedInfo` i `ShowSharedInfo` z aplikacji internetowej, której przypisano prefiks adresu URL */shareTest1*. Dla serwletu `ShowSharedInfo` dostępne są:

- Własny atrybut sesji.
- Atrybuty znajdujące się w domyślnym kontekście serwletu — własny (utworzony jawnie przez serwlet `ShowSharedInfo`) oraz standardowy (utworzony automatycznie przez serwer).
- Atrybuty własny i standardowy, znajdujące się w kontekście serwletu odczytanym przez metodę `getContext("/shareTest1")`. W tym przypadku kontekst serwletu jest tożsamy z domyślnym kontekstem serwletu.
- Dwa jawnie utworzone pliki *cookie* oraz *cookie* utworzone przez system i używane przez mechanizm śledzenia sesji.

Rysunek 1.9.
 Wynik wywołania
 serwetów
SetSharedInfo
 i *ShowSharedInfo*
 z tej samej
 aplikacji
 internetowej

Na rysunku 1.10 z kolei przedstawiono wynik późniejszego wywołania przez użytkownika identycznego serwetu *ShowSharedInfo* zainstalowanego w aplikacji internetowej, której przypisano prefiks adresu URL `/shareTest2`. Dla serwetu dostępne są:

- Standardowe atrybuty zawarte w domyślnym kontekście serwetu.
- Atrybuty własny i standardowy znajdujące się w kontekście serwetu odczytanym przez metodę `getContext("/shareTest1")`; w tym przypadku jest to kontekst inny niż domyślny kontekst serwetu.
- Dwa pliki *cookie*: jeden utworzony jawnie, którego ścieżką jest `/`, oraz drugi, utworzony przez system, używany przez mechanizm śledzenia sesji (w nim również używana jest własna ścieżka `/`).

Z kolei następujące elementy są dla serwetu *niewidoczne*:

- Atrybuty znajdujące się w obiekcie sesji.
- Własne atrybuty znajdujące się w domyślnym kontekście serwetu.
- Jawnie utworzone pliki *cookie*, w których użyto ścieżki domyślnej.

Rysunek 1.10.

Wynik wywołania
serwletu
SetSharedInfo
w jednej aplikacji
internetowej
oraz serwletu
ShowSharedInfo
z drugiej aplikacji
internetowej

